

DIREKTORATET
FOR BYGGKVALITET

ÅRSRAPPORT 2017 **CODE BYGG** **FOR ET GODT SAMFUNN**

INNHold

DEL 1	LEDERS BERETNING	5
DEL 2	INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL	9
DEL 3	ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER	15
DEL 4	STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN	51
DEL 5	VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER	59
DEL 6	LEDELSESKOMMENTAR ÅRSREGNSKAPET	63

1

LEDERS BERETNING

Direktoratet for byggkvalitet skal bidra til gode bygg for et godt samfunn. Vi har lagt nok et år bak oss med stor aktivitet for å realisere denne visjonen.

Denne årsrapporten beskriver direktoratets virksomhet og måloppnåelse i 2017. Det er stor bredde i det samlede oppdraget vi har fått av departementet. Hovedprioriteringene fra regjeringen og departementet var i hovedsak de samme som tidligere; fortsatt forenkling av regelverket, raskere og rimeligere byggeprosesser, økt produktivitet og innovasjon i næringen, brukerorientering og digitalisering.

Styrking av seriøsitet og kompetanse i næringen

Seriøse og kompetente aktører er grunnlaget for god byggkvalitet. Dette innebærer at aktørene er kvalifiserte for de oppdragene som de påtar seg, og de følger samtlige myndighetskrav og arbeidslivsavtaler. Disse problemstillingene har vært framtrødende i 2017. Direktoratet bidrar til dette med den frivillige ordningen sentral godkjenning av foretak, og gjennom et aktivt tilsyn med byggevaremarkedet.

Direktoratet har økt tilsynet med sentralt godkjente foretak og arbeidet med nye kvalifikasjonskrav, etter innspill fra næringen. Arbeidet med sentral godkjenning har vært utfordrende etter endringen i ansvarsrettssystemet i 2016.

En nødvendig omlegging av praksis ble kontroversiell. Gjennom året har direktoratet utviklet et seriøsitetsregister i tråd med forutsetningene. Det viste seg at registeret ikke fikk tilstrekkelig tilslutning i næringen. I samråd med direktoratet valgte departementet å legge seriøsitetsregisteret og den varslede endringen i kvalifikasjonskravene, på is. Samtidig ble overgangsbestemmelsene for allerede godkjente foretak forlenget med to år, og det blir nedsatt et hurtigarbeidende ekspertutvalg for å se på erfaringer, mulige justeringer eller alternativer til dagens system.

Godt dokumenterte byggevarer er en forutsetning for seriøse aktørers arbeid med å sikre rett kvalitet. Markedstilsynet med produkter til byggverk er styrket i 2017. Vi opplever at dette blir godt tatt imot i næringen. Vi har dessuten styrket vår innsats overfor kommunene og deres tilsynsoppgaver.

Digitalisering

Direktoratets strategi for framtidens digitale byggsektor, ByggNett, er fulgt aktivt opp i løpet av året. Den lærende og skrittvis tilnærmingen med stor vekt på åpenhet og samarbeid, og ikke minst vektleggingen av at markedet skal levere løsningene, har gitt gode resultater. Flere store aktører leverer løsninger for kommunal byggesaksbehandling og stadig flere kommuner tar i bruk løsningene. Fellestjenester BYGG er første versjon av en nasjonal digital fellestjeneste på Altinn-plattformen. Samarbeidet med flere andre myndigheter er styrket. Sammen med Kartverket har vi fått støtte fra medfinansieringsordningen (Difi) til arbeidet med å gjøre geodata tilgjengelig for plan- og byggesaksprosessene.

ByggNett-strategien vektlegger brukerretting og selvbetjening. Publikums og næringens forventninger til digitale løsninger øker stadig. Vi tar konsekvensen av dette og har arbeidet videre med våre digitale veivisere til regelverket. Disse møter positiv respons. Vi har derfor laget et rammeverk som gjør det enklere å lage nye veivisere, og som vi vil gjøre tilgjengelig for andre statlige etater.

Forenkling av regelverket

Ny teknisk forskrift (TEK17) ble iverksatt 1. juli. Dette er resultatet av en flerårig prosess med gjennomgang av de tekniske forskriftene med sikte på kostnadsreduksjoner, særlig for små boliger. Det har vært et krevende arbeid. Reaksjonene har vært blandet. Noe av dette har tydeliggjort ulike forventninger til at de tekniske forskriftene representerer minimumskrav, og ikke en norm for ønsket kvalitet. Dette inspirerer til mer aktivt arbeid med direktoratets rolle som kompetansesenter.

Arbeidet med høringen og slutføringen av arbeidet med forskriften, var omfattende. Vi investerte derfor i en digital høringsløsning, noe som ga en mer effektiv bearbeiding av mer enn 200 høringsuttalelser.

Informasjon og veiledning til regelverket pågår kontinuerlig gjennom veileder på nett, kurs og foredragsvirksomhet, og ikke minst et betydelig antall direkte henvendelser. Slike direkte henvendelser er ressurskrevende. Vi fortsetter derfor med å forbedre tilbudet vårt på nett, slik at antall henvendelser avtar.

ByggNett-strategien vektlegger brukerretting og selvbetjening. Publikums og næringens forventninger til digitale løsninger øker stadig.

Direktoratet i utvikling

Direktoratet er sentral myndighet på flere områder innenfor bygningsdelen av plan- og bygningsloven, og nasjonalt kompetansesenter for bolig- og byggkvalitet. DiBK har oppgaver som myndighet, som kompetansesenter og som statens rådgiver.

Som myndighet legger vi vekt på effektiv saksbehandling, rettsikkerhet og likebehandling. Vi er opptatt av å sikre relevant og brukerrettet veiledning om regelverket. DiBK er en pådriver for digitalisering i bolig- og byggsektoren.

Rollen som kompetansesenter er under utvikling. Ulike syn på endringene i byggt teknisk forskrift har medført en debatt om bolig- og byggkvalitet. Vi ønsker en slik debatt velkommen og ser at vi kan spille en bredere rolle enn tidligere. Vi arbeider videre med å se på hva som bør reguleres og hvilke kvaliteter vi ønsker å fremme med andre virkemidler, som for eksempel informasjon. Direktoratet som kompetansesenter skal gi råd på områder som ikke reguleres, for eksempel mindre tiltak på eksisterende bygg. Vi skal dessuten gi råd og fremme løsninger utover minimumskravene i byggt teknisk forskrift. Dette er tydeliggjort i oppfølgingen av vårt fagansvar for energi og miljø, og i arbeidet med å forberede videreføringen av Lavenergiprogrammets kompetansearbeid.

Direktoratet er departementets og regjeringens rådgiver for utvikling av bygningspolitikken. Vi arbeider med å utvikle og formidle et godt faktagrunnlag om byggkvalitet og utviklingen i byggsektoren. Vi har prøvd ut bruken av «big data» og vi har fått BIs senter for byggenæringen sin rapport om kostnadsdrivere i eiendomsnæringen. Arbeidet med å etablere et bedre faktagrunnlag vil fortsette i samarbeid med Bygg21 og flere eksterne miljøer. Direktoratet har styrket sin kompetanse for å sikre at råd og leveranser blir tilstrekkelig utredet. Vi har også styrket vår samfunnsvitenskapelige kompetanse.

Denne årsrapporten viser at vi fikk et utfordrende oppdrag for 2017 og at vi i hovedsak har levert i henhold til tildelingsbrevet, med senere tillegg. Dette har vi klart takket være tydeligere prioriteringer, god oppfølging og ikke minst stor innsatsvilje og engasjement hos medarbeiderne.

DiBK har oppgaver som myndighet, som kompetansesenter og som statens rådgiver.

Oslo, 15. mars 2018

Morten Lie

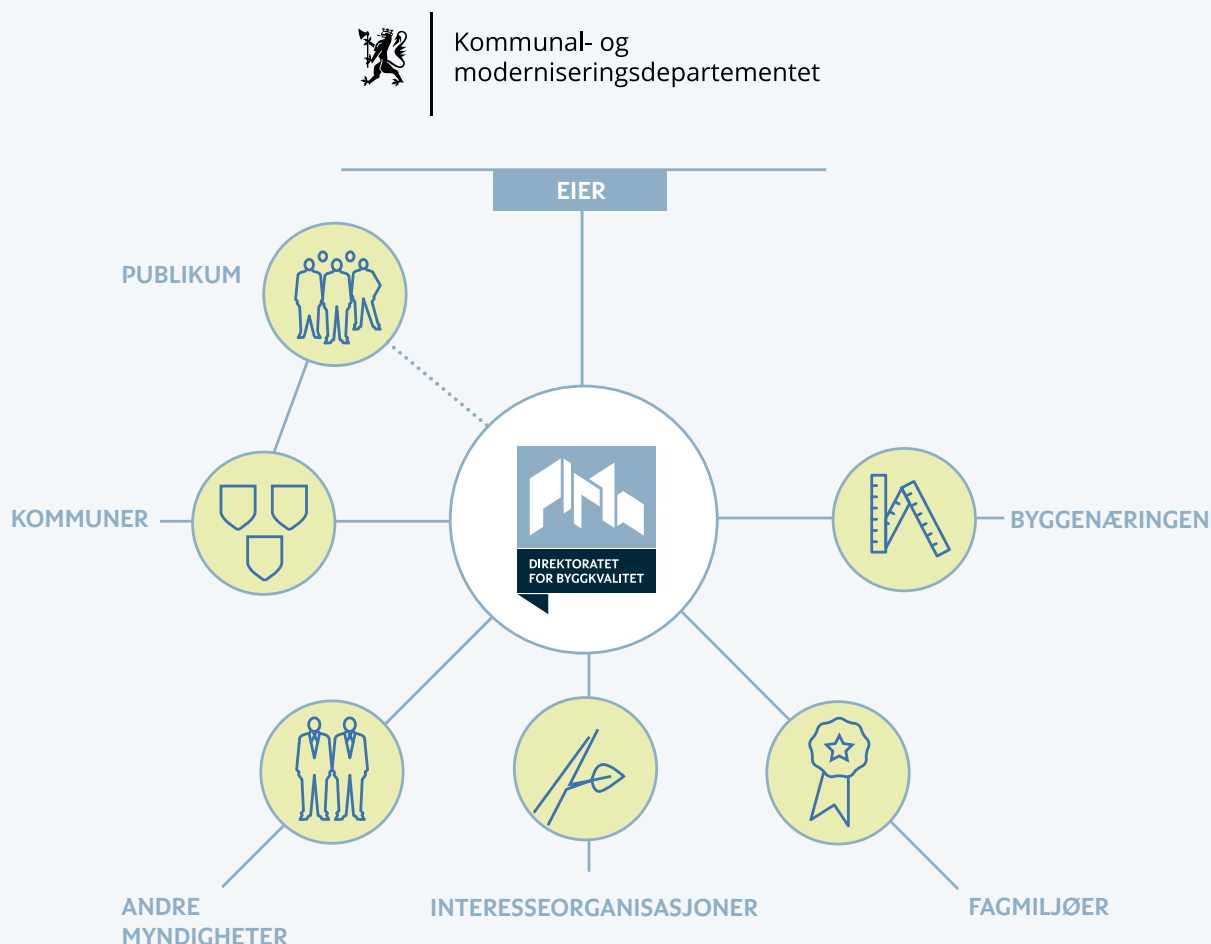
2

INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL

Direktoratet for byggkvalitet (DiBK) er et nasjonalt kompetansesenter på bygningsområdet og den sentrale myndigheten for det bygningstekniske regelverket. Direktoratet er et forvaltningsorgan som er underlagt Kommunal- og moderniseringsdepartementet, og et virkemiddel for å realisere bygningspolitikken.

Figur 1: Interessentkart for Direktoratet for byggkvalitet.

Direktoratet for byggkvalitet i samfunnet

Vårt arbeid er rettet mot kommunene, aktørene i byggeprosessen og byggevaremarkedet. Direktoratet skal ha oversikt over hvordan regelverket virker, og ha god kunnskap om og bidra til den faglige utviklingen i samhandling med kommuner, byggenæringen og andre aktører.

En viktig oppgave for direktoratet er å øke kunnskapen i samfunnet – spesielt i byggenæringen og kommunene – om byggesaker, byggeregler, byggkvalitet og byggesaksprosess.

Direktoratets visjon er gode bygg for et godt samfunn

Med gode bygg mener vi bygg som har gode visuelle kvaliteter og som er trygge og brukbare for alle. De er helse- og miljøvennlige, med fornuftig økonomi gjennom hele livsløpet. Kvalitet i det bygde miljøet bidrar til gunstig stedsutvikling og en bærekraftig samfunnsutvikling.

Vår rolle er å vise vei til gode bygg og omgivelser

I samhandling med de som bygger, myndigheter og fagmiljøer utvikler vi kunnskap, byggesaker og prosesser som fremmer kvalitet i bygg.

Våre verdier

Vi er bevisste samfunnsoppdraget
– for å ivareta helheten

Vi er pålitelige
– og holder det vi lover

Vi er interesserte og nysgjerrige
– for å bli bedre i morgen

Vi er gode formidlere
– fordi kunnskap får verdi når den deles

Hovedmål i 2017:

**Raskere boligbygging
og gode byggkvaliteter**

- Effektive byggeprosesser og godt kvalifiserte aktører
- Byggeregler skal ivareta sikkerhet, miljø og tilgjengelighet i boliger og bygg
- Fremme innovasjon og produktivitet

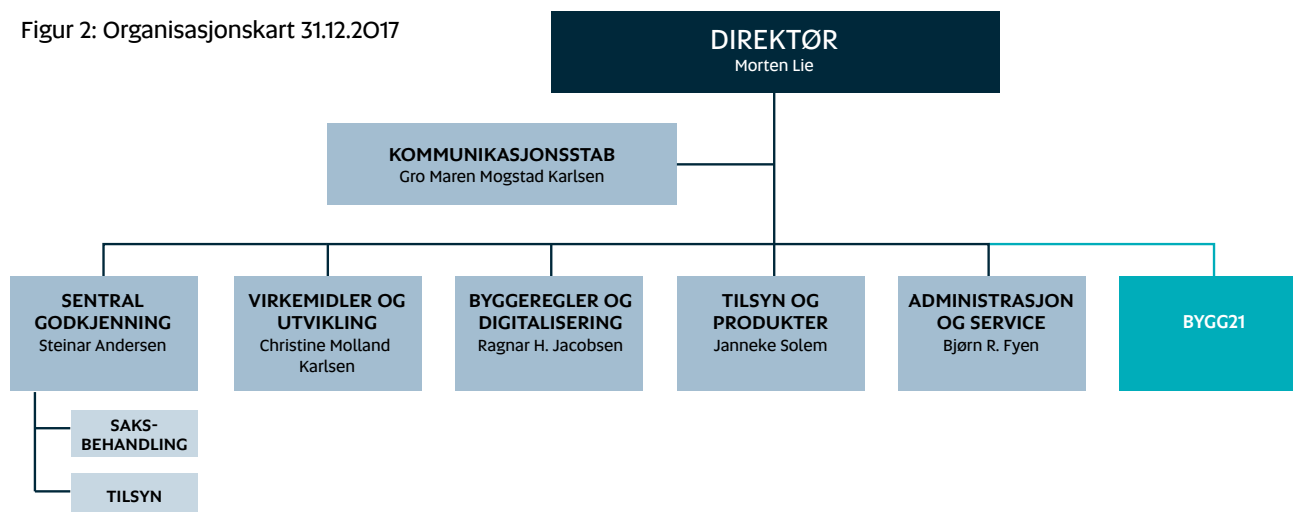
**Forvaltningen av bolig- og
byggningssektoren skal være
effektiv og brukerrettet**

- Brukervennlige og digitale tjenester
- Rask og forutsigbar byggesaksbehandling

Organisering og ledelse

Direktoratet for byggkvalitet er bygget opp med fire fagavdelinger, en administrasjonsavdeling og en støttefunksjon. I tillegg har vi sekretariatet for Bygg21.

Figur 2: Organisasjonskart 31.12.2017

Direktoratet for byggkvalitet ledes av direktør Morten Lie.

Avdeling for sentral godkjenning har ansvar for ordningen med sentral godkjenning – en frivillig godkjenningsordning som skal styrke seriositeten i byggenæringen. Avdelingen skal vedlikeholde og oppdatere ordningen, utvikle et tydelig og lettforståelig regelverk, og arbeide for utvikling av nye elementer. Avdelingen fører tilsyn med foretak som er tildelt godkjenningen. Avdelingen har kontor på Gjøvik og ledes av avdelingsdirektør Steinar Andersen.

De øvrige avdelingene holder til i Oslo.

Avdeling for virkemidler og utvikling er ansvarlig for utvikling og forenkling av regelverket, og bruk av andre virkemidler. Målet er at regelverket skal være enkelt å følge og enkelt å forstå, og gi oss gode bygg som møter framtidens behov. Avdelingen har spesielt ansvar for byggteknisk forskrift og tilhørende veiledning. Avdelingen arbeider også med å fremme byggkvalitet utover regelverket og i eksisterende bygningsmasse. Avdelingen ledes av avdelingsdirektør Christine Molland Karlsen.

Avdeling for byggeregler og digitalisering bidrar til utvikling av regelverket og er ansvarlig for formidling samt annen regelverkstøtte til kommuner, byggenæringen og publikum.

Avdelingen følger opp ByggNett-strategien og utvikler Fellestjenester BYGG på Altinn, som plattform for digital samhandling i byggesaker. Avdelingen ble ledet av avdelingsdirektør Ragnar Helge Jacobsen.

Avdeling for tilsyn og produkter fører markedstilsyn med produkter til byggverk. Avdelingen skal utvikle regelverket som regulerer produktdokumentasjon, slik at byggevarer oppfyller de tekniske kravene til helse, miljø og sikkerhet. Avdelingen har ansvar for reglene om løfte-innretninger i byggverk, og gir i tillegg støtte og veiledning til kommuner i deres tilsyn i byggesak. Avdelingsdirektør Janneke Solem leder avdelingen.

Kommunikasjonsstaben gir kommunikasjonsfaglig rådgivning til fagavdelingene i direktoratet, og planlegger og gjennomfører kommunikasjonstiltak. Staben har redaktøransvar for nettsidene og nyhetsbrevet til direktoratet. Kommunikasjonsstab ledes av kommunikasjonssjef Gro Maren Mogstad Karlsen.

Avdeling for administrasjon og service har ansvaret for den daglige driften i direktoratet. Vedlikehold av kontorstøttesystemene, IKT-forvaltning og personaladministrasjon er blant avdelingens prioriterte områder. Koordinering og støtte til styring og kontroll, og styringsdialog med departementet er også deler av virkeområdet til avdelingen. Avdelingen ledes av avdelingsdirektør Bjørn R. Fyen

Hovedtall

Tabell 1. Utvalgte volumtall 2015-2017

Volumtall	2015	2016	2017
Antall dokumenttilsyn (byggevarer)	242	251	134
Antall dokumenttilsyn (sentral godkjenning)	589	777	812
Antall stedlige tilsyn (sentral godkjenning)	234	334	369
Antall godkjente foretak (sentral godkjenning)	14 644	13 750	13 128
Antall godkjente kontrollforetak	2 019	1 500	1 265
Antall søknader laget i ByggSøk	72 682	82 180	82 989

Tabell 2. Utvalgte tall fra årsregnskapet 2015-2017

Interne nøkkeltall	2015	2016	2017
Antall årsverk	71	74	83
Antall ansatte	83	88	81
Samlet tildeling	151 079 000	151 911 000	159 050 000
Utnyttelsesgrad	95 %	99 %	99 %
Driftsutgifter	135 617 862	139 433 806	149 131 768
Lønnsandel av driftsutgifter	39 %	43 %	49 %
Lønnsutgifter per årsverk	748 433	813 643	879 024
Budsjettert inntekt gebyr (sentral godkjenning)	45 269 000	44 953 000	44 593 000
Resultat av inntekt gebyr (sentral godkjenning)	47 516 929	46 991 457	44 354 521
Resultatgrad inntekt gebyr (sentral godkjenning)	105 %	105 %	99 %
Budsjettert inntekt overtredelsesgebyr	50 000	100 000	103 000
Resultat av inntekt overtredelsesgebyr	-	45 000	45 000

3

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

Tildelingsbrevet for 2017 ga oss to hovedmål:

- Raskere boligbygging og gode byggkvaliteter
- Forvaltningen av bolig- og bygningssektoren skal være effektiv og brukerrettet

Hovedprioriteringene fra regjeringen og departementet i tildelingsbrevet er i hovedsak de samme som tidligere. Det legges vekt på fortsatt forenkling av regelverket, og departementet pekte på et betydelig potensial for mer effektiv produksjon og lavere kostnader.

Enklere regler og økt grad av digitalisering vil legge til rette for raskere og rimeligere byggeprosesser. Grunnlaget for videre positiv utvikling er økt bruk av digitaliserte arbeidsformer og elektronisk samhandling i byggsektoren. Departementet legger dessuten vekt på at et enkelt og tilgjengelig regelverk sammen med økt kompetanse, uavhengig kontroll og offentlige tilsyn, kan bidra til at det blir mindre useriøs virksomhet og færre byggefeil i byggenæringen.

Med denne bakgrunnen satte direktoratet følgende hovedprioriteringer i 2017:

- styrke markedstilsynet
- videreutvikle sentral godkjenning og utvikle et nytt seriositetsregister
- følge opp ByggNett-strategien og etablere Fellestjenester BYGG på Altinn
- fullføre TEK17-arbeidet med iverksetting 1.7.2017
- gi god informasjon om virkemidlene våre til brukerne
- utvikle direktoratets rolle som kompetansesenter og etablere det nye fagansvaret for energi og miljø, og byggeskikk.

Årets aktiviteter bygger på departementets overordnede prioriteringer, delmål med styringsparametere og resultatkrav, og noen konkrete utredningsoppdrag.

Tildelingsbrevet for 2017 ga oss to hovedmål:

- Raskere boligbygging og gode byggkvaliteter
- Forvaltningen av bolig- og bygningssektoren skal være effektiv og brukerrettet

I denne delen av årsrapporten gjennomgår vi aktiviteter og resultater. De er strukturert, så langt som mulig, i henhold til målstrukturen gitt i tildelingsbrevet. Vi har benyttet følgende struktur: Først en generell beskrivelse, deretter en kommentar til måloppnåelse for styringsparameterne, og til slutt en rapport på de konkrete oppdragene vi fikk i tildelingsbrevet.

Noen tema eller oppgaver er spredd på flere hovedmål og delmål. Vi har derfor valgt å omtale enkelte slike samlet, av hensyn til lesbarheten.

Hovedmål 1: Raskere boligbygging og gode byggkvaliteter

«Regjeringen vil legge til rette for raskere, enklere og rimeligere boligbygging. Samtidig skal flere boliger og bygg være tilpasset en stadig aldrende befolkning, og klima- og miljøutfordringene vi står overfor.»

Fra tildelingsbrevet for 2017

«Departementet vil styrke DiBKs rolle som nasjonalt kompetansesenter innenfor bolig- og byggkvalitet. Derfor ble fagansvaret for områdene miljø og energi overført fra Husbanken til DiBK fra 1. januar 2017.»

Fra tildelingsbrevet for 2017

Tildelingsbrevet for 2017 ga oss tre delmål:

- Effektive byggeprosesser og godt kvalifiserte aktører
- Byggeregler skal ivareta sikkerhet, miljø og tilgjengelighet i boliger og bygg
- Fremme innovasjon og produktivitet i bolig- og bygningssektoren

Direktoratet arbeider med å sikre seriøse og kvalifiserte aktører, sikre at det brukes egnede og dokumenterte byggevarer, bidra til effektive prosesser og vi stiller krav til det ferdige byggverket. Dette reflekteres i målstrukturen. Delmål 1 omfatter prosess og aktører, mens delmål 2 dreier seg om konkrete krav. Delmål 3 omfatter arbeid som direktoratet gjør for å fremme innovasjon og produktivitet med andre virkemidler enn regelverk. Vi velger å definere vårt nye fagansvar inn under dette delmålet.

Regjeringen vil legge til rette for raskere, enklere og rimeligere boligbygging, blant annet med et enklere regelverk. Vårt bidrag har vært å fullføre TEK17-løpet slik at endringene kunne iverksettes som planlagt 1. juli 2017. Implementering er en kontinuerlig prosess. Neste generasjons regelverk må bli digitaliseringsvennlig. TEK17 tok noen skritt i den retningen.

Det er stadig mer krevende å føre tilsyn med byggevaremarkedet, blant annet siden andelen av direkteimport til byggeplassen øker. For å øke seriositeten i dette markedet har DiBK prioritert markedstilsyn med produkter til byggverk, høyere.

Vi fortsatte arbeidet med å utvikle sentral godkjenning som en effektiv og anerkjent seriositets- og kvalitetsordning. Vi har arbeidet med å justere kvalifikasjonskravene. I tillegg har vi fulgt opp oppdraget med å etablere et seriositetsregister for aktører som er underleverandører til ansvarlige foretak, eller som leverer tjenester i ROT-markedet.

DiBKs rolle som nasjonalt kompetansesenter innenfor bolig- og byggkvalitet er styrket. Vi har utviklet en strategi for vårt fagansvar energi og miljø.

Arbeidet på disse områdene beskrives i det følgende.

Delmål 1.1: Effektive byggeprosesser og godt kvalifiserte aktører

«Kompleksiteten i regelverket og selve gjennomføringen av byggeprosjekter forutsetter at kommuner, byggenæringen og publikum har god kunnskap og kvalifikasjoner på sine områder. Dette sikrer gode prosesser og god byggkvalitet. I 2017 skal informasjon rettet mot publikum om avklaring av søknadsplikt, sakstype og unntak fra byggereglene styrkes.

Fra tildelingsbrevet for 2017

I tildelingsbrevet er det lagt spesielt vekt på områdene informasjonsvirksomhet, seriøsitet og kompetanse i næringen og styrking av tilsyn. Vi omtaler virksomheten på disse områdene innledningsvis for deretter å omtale øvrige aktiviteter som ligger under dette delmålet.

Seriøsitet og kvalifikasjoner i byggenæringen

Seriøse og kompetente aktører er grunnlaget for god byggkvalitet. Byggsektoren har utfordringer knyttet til kompetanse, arbeids- og konkurranseforhold. Det er innslag av virksomheter som ikke forholder seg til arbeidsavtaler og offentlig regelverk, som skatt, merverdiavgift og lignende. Kampen mot svart arbeid og organisert kriminalitet har prioritet. Sentral godkjenning og det planlagte seriøsitetsregisteret er blant virkemidlene. Utfordringen er å utvikle ordningen slik at den er relevant og bidrar til en positiv utvikling, men vi må samtidig forholde oss til EØS-regelverk og sikre at vi ikke forskjellsbehandler norske og utenlandske aktører.

Siden opprettelsen i 1997 har den frivillige ordningen med sentral godkjenning bidratt til kvalitet, gjennom å påvirke og understøtte arbeidet med seriøsitet og kompetanse. Fram til 1. januar 2016 hadde ordningen en klar rolle i byggesak knyttet til ansvarsretten.

Etter at lokal godkjenning ble erstattet av erklæring om ansvar i byggesak, ble den formelle rollen for sentral godkjenning svekket.

Det er avgjørende at næringen, markedet og det offentlige har tillit til de ordningene som gjelder, også den sentrale godkjenningsordningen. I løpet av året har det blitt rettet en del kritikk mot godkjenningsordningen. Kritikken har gått på hvilke krav som skal stilles til utdanning og praksis. Med bakgrunn i at direktoratet på enkelte områder har hatt en praksis som var strengere enn det som følger av regelverket, var det nødvendig med justering i saksbehandlingspraksisen høsten 2017.

Forslaget til et nytt seriøsitetsregister vakte ingen entusiasme i næringen. Ut over høsten fikk både ordningen med sentral godkjenning og det foreslåtte seriøsitetsregisteret betydelig politisk oppmerksomhet. Dette kulminerte med at statsråden i samråd med direktoratet og næringen forlenget overgangsordningen i to år, og besluttet at det skulle nedsettes et ekspertutvalg for å se på ordningens virkemåte og eventuelle alternativer.

DiBKs rolle som nasjonalt kompetansesenter innenfor bolig- og byggkvalitet er styrket. Vi har utviklet en strategi for vårt fagansvar energi og miljø.

Forvaltning av sentral godkjenning

Sentral godkjenning forvaltes av direktoratets avdeling i Gjøvik. Forvaltningen omfatter saksbehandling av nye søknader, fornyelser og klagesaker. Vi fører også tilsyn med at foretakene som er i ordningen tilfredsstillende kravene. I tillegg bistår vi med utvikling av ordningen. Særlig gjelder dette nye kvalifikasjonskrav og muligheter for å etablere en tilsvarende ordning for planforetak.

Antall godkjente foretak i ordningen

Fra starten og fram til 2014 var tilslutningen til ordningen stigende og stabiliserte seg på om lag 15 000 foretak. Utviklingen de siste årene framgår av tabellen. Ved utløpet av 2017 var det 13 128 foretak i ordningen. I løpet av de tre siste årene har antall foretak i ordningen blitt redusert med om lag 10 prosent, sammenlignet med 2015. Hovedtyngden av reduksjonen skjedde i 2016 med i underkant av 900 foretak.

Det er flere grunner til at vi ser færre foretak i ordningen. Hovedårsaken er sannsynligvis bortfallet av lokal godkjenning og nye kvalifikasjonskrav som ble gjort gjeldende fra 1. januar 2016. Det enkelte foretaks nytte av ordningen er mindre tydelig etter omleggingen av ansvarsrettsystemet. Det kan se ut til at flere foretak kun velger å erklære ansvar framfor å være sentralt godkjent.

De nye og noe strengere kvalifikasjonskravene har også påvirket førstegangssøkere. I tillegg har enkelte foretak ikke fått fornyet godkjenningen sin.

Andre forhold som påvirker antall foretak i ordningen er blant annet strukturendringer i næringen og konkurser. Oppløsning og sammenslåing av selskaper skjer stadig. Samlet sett er dette ikke en overraskende utvikling, og direktoratet har påpekt risikoen for dette tidligere.

Det er ikke gjennomført nye analyser av potensialet for antallet foretak i ordningen. Basert på en markedsanalyse utført av Prognosesenteret i 2015 antar vi nå at vår andel av mulige foretak har falt noe. I den videre utviklingen av ordningen vil vi iverksette undersøkelser for å oppdatere disse vurderingene.

Tabell 3. Antall foretak i ordningen 2015-2017

Volumtall	2015	2016	2017
Antall godkjente foretak	14 644	13 750	13 128
Andel godkjente foretak av mulig foretak	ca 60 %	ca 60 %	ca 50 %
Antall kontrollforetak	2 019	1 500	1 265

Saksbehandling i sentral godkjenning

I tråd med utviklingen i medlemsmassen har antall behandlede søknader fortsatt å gå ned i 2017.

Antall klager har nå stabilisert seg igjen etter toppåret 2016. Normalt har antallet klager ligget på ca to prosent. Dette ble bortimot doblet i 2016 som et resultat av utilsiktede konsekvenser av nye regler som trådte i kraft 1. januar 2016. Som det framgår av tabellen 5 er antallet avsluttede saker og saker behandlet i nemda i 2017, svært høyt.

Det har gjennom hele året blitt prioritert å få ned restansene på klager. Saksmengden har vært høy over tid på grunn av etterslep fra tidligere. Det høye antallet innkomne klager i 2016 krevde en økning i bemanningen. Klagenemda har avholdt ni møter i 2017. Dette er opp mot en dobling av antall møter fra tidligere år.

Avsluttede saker som ikke er behandlet i nemda er enten helt eller delvis omgjort, avvist eller trukket.

Tilsyn med sentralt godkjente foretak

Måltallet for året var 360 stedlige tilsyn og 650 dokumenttilsyn. Vi gjennomførte 369 stedlige tilsyn og 812 dokumenttilsyn. Dette er en økning på henholdsvis ti og fem prosent i forhold til fjoråret. Arbeidet med å effektivisere planleggingen og gjennomføringen av tilsynene har ført til flere utførte tilsyn, selv om antall tilsynsmedarbeidere har vært likt som fjoråret.

Antall advarsler etter stedlige tilsyn har holdt seg jevnt, mens antall vedtak om tilbaketrekking har hatt en svak nedgang i forhold til 2016. Antall advarsler etter dokumenttilsyn har økt i forhold til 2016, mens antall vedtak om tilbaketrekking har holdt seg jevnt. Det er forholdsvis små variasjoner fra fjoråret. Noe variasjon vil det være avhengig av hvilke regioner vi besøker, hvor aktive kommunene er med tilsyn og hvilke foretak vi treffer ved ulike kampanjer og tilfeldig utplukk.

At tilbaketrekkingprosenten etter stedlige tilsyn har gått ned kan ha en forklaring i at vi har økt antallet tilsyn betraktelig de siste fem årene. Vår tilstedeværelse rundt omkring i landet har trolig en preventiv virkning ved at foretakene ser det som sannsynlig at de kan få tilsyn.

Antallet klager på tilbaketrekking etter tilsyn er svært lavt og har de siste årene vært færre enn fem.

Tabell 4. Søknader til behandling 2015-2017

Søknader	2015	2016	2017
Antall søknader behandlet	7 517	6 738	5 042
Førstegangs	2 666	2 632	2 095
Endring	750	606	442
Fornyelse	4 101	3 500	2 498

Tabell 5. Klager på saksbehandlingen 2015-2017

Klager	2015	2016	2017
Antall klager	230	368	133
Avsluttede klagesaker	154	252	312
Antall behandlet i nemda	81	140	220

Tabell 6. Måltall og resultattall for dokumenttilsyn og stedlig tilsyn 2015-17

Tilsyn	2015		2016		2017	
	Måltall	Resultat	Måltall	Resultat	Måltall	Resultat
Dokumenttilsyn	525	589	600	777	650	812
Stedlige tilsyn	175	234	300	334	360	369

Tabell 7. Kommunale innrapporteringer av foretak 2015-2017

Kommunale innrapporteringer	2015	2016	2017
Antall	558	553	545
*Ikke relevant for SG	174	131	91
Vurdert for oppfølging	384	422	454

* Med "Ikke relevant for SG", menes i hovedsak innrapporteringer som f.eks. kun har vært kopi av korrespondanse.

Tabell 8. Stedlige tilsyn 2015-2017

Stedlige tilsyn	2015	2016	2017
Antall gjennomført	234	334	369
Advarsler	83	139	151
Vedtak tilbaketrekking	79	64	44

Tabell 9. Dokumenttilsyn 2015-2017

Dokumenttilsyn	2015	2016	2017
Antall gjennomført	589	777	812
Kommunale meldinger vurdert for oppfølging	384	422	454
Vurdering av etterspurt dokumentasjon	205	355	358
Advarsler	10	36	62
Vedtak tilbaketrekking	37	33	36

I 2017 har vi videreført arbeidet med implementering av digitale verktøy. Sammen med en forbedring av tilsynsmøtene har dette gitt oss en ytterligere effektivitetsgevinst. Med bakgrunn i ønske fra byggenæringen er det gjennomført forsøk med stedlig tilsyn på byggeplasskontor. En evaluering av dette vil bli utført i begynnelsen av 2018.

Innrapportering fra kommunene

Mange kommunale innrapporteringer er utgangspunktet for våre tilsyn. Av totalt 545 innrapporteringer i 2017, er 454 konkret vurdert for oppfølging med et tilsyn. 109 av disse er fulgt opp gjennom videre kontakt med foretakene. Enten ved at de ble bedt om å sende inn deler av sine kvalitetssikringsrutiner, eller ved at vi gjennomførte et stedlig tilsyn hos foretaket.

Kommunens kjennskap til foretakene, knyttet til de konkrete tiltakene, er et viktig element i en effektiv tilsynsmetodikk for den sentrale godkjenningsordningen. All innrapportering blir saksbehandlet med tanke på videre oppfølging.

Antall innrapporteringer fra kommunene har holdt seg forholdsvis stabilt de siste tre årene, men andelen relevante innrapporteringer – som vurderes for videre oppfølging – har økt. Dette kan skyldes at kommunene, etter tilbakemeldinger på sine innrapporteringer, har blitt flinkere til å vurdere relevansen før noe sendes inn. Antall innrapporteringer er forholdsvis lavt i forhold til byggeaktiviteten i Norge. Dette kan skyldes at tilsynsaktiviteten i mange kommuner er lav.

Nye kompetansekrav for sentral godkjenning

Blant de prioriterte oppdragene for direktoratet i 2017 var arbeidet med kompetansekravene for foretak i den sentrale godkjenningsordningen. Dette arbeidet baserte seg på rapporten som forelå etter næringens arbeid med kvalifikasjoner. Direktoratets arbeid skulle resultere i et forslag til et høringsnotat om endringer i forskriften. Notatet ble levert i henhold til den reviderte fristen. I arbeidet var det aktiv samhandling med departementet og betydelig kontakt med næringen. Departementet besluttet at høringen ikke skulle gjennomføres som planlagt.

Utrede godkjenningsordning for planforetak

Direktoratet har utredet kostnadene ved utvikling og administrasjon av en sentral godkjenningsordning for planforetak. Direktoratet har lagt til grunn at ordningen blir lagt tett opp til dagens system for sentral godkjenning, med høy grad av automatisering. Utredningen ble gjort i tett samhandling med departementet. 1. november leverte direktoratet en utredning av kostnader for å utvikle og administrere en sentral godkjenningsordning for planforetak.

Med bakgrunn i de vurderingene som ble gjort i utredningen anbefalte direktoratet en teknisk løsning hvor vi innarbeider løsningen for planforetak i dagens løsning for sentral godkjenning, men med dynamiske tilpasninger.

Tillit til ordningen

Både næringen selv og kommunene viser aktiv interesse for ordningen med sentral godkjenning av foretak. Direktoratet får mange henvendelser om deltagelse på seminarer og foredrag, og dette viser at ordningen framstår som attraktiv.

Brukerundersøkelser har tidligere vist stor tilfredshet med ordningen sentral godkjenning. Dette gjelder både blant medlemmer i ordningen, hos tiltakshavere og i kommunene. Også brukerundersøkelsen i 2017 viste stor tilfredshet med ordningen. Med bakgrunn i rapporten har sentral godkjenning potensial for forbedring av saksbehandlingstid, kundeservice og konkretisering av svar basert på fagkunnskap.

Sentral godkjenning har blitt oppfattet som et kvalitetsstempel som har vært viktig i markedsføring og i konkurranser. I mange anbudskonkurranser settes det krav til at foretak skal ha sentral godkjenning, selv om dette ikke kan kreves ved offentlige anskaffelser. Totalt sett ser foretakene noe mindre verdi i sentral godkjenning sammenlignet med tidligere. Spesielt gjelder dette som hjelpemiddel i byggesak.

2017 ble preget av betydelig uro rundt ordningen. Det vil sannsynligvis ha betydning for tillitten til ordningen. Sektorens engasjement forteller om et sterkt ønske om at ordningen skal fungere godt og løse deres utfordringer med kvalitet, seriøsitet og kompetanse. Det synes å være stor tillit til at det varslede arbeidet i ekspertutvalget vil føre til gode løsninger.

TILRETTELEGGE FOR ET SERIØSITETSREGISTER

En av flere prioriterte oppgaver i 2017 har vært å legge til rette for etableringen av et seriøsitetsregister, i tilknytning til den sentrale godkjenningsordningen. Et slikt register var tenkt å dekke den ikke søknadspliktige delen av arbeidene i bransjen; ROT-markedet - rehabilitering, oppussing og tilbygg. Registeret skulle i tillegg dekke underentreprenører uten egen ansvarsrett.

Målet var at et slikt register skulle bidra til økt seriøsitet, kompetanse og kvalitet i denne delen av markedet. Videre var det også ment å være et tiltak mot svart arbeid. For forbrukere skulle et slikt seriøsitetsregister gjøre det enklere å finne fram til seriøse og kompetente håndverkere og foretak.

Registret var også ment å være en viktig leverandør av opplysninger til en «håndverksportal» som Forbrukerrådet hadde fått i oppdrag å utvikle. Registeret skulle være ferdig til bruk 1. januar 2018.

Direktoratet utredet ulike ambisjonsnivåer for et slikt register. Med bakgrunn i oppdraget gitt av departementet og konklusjonene i utredningen, ble det iverksatt et arbeid med å utvikle data-tekniske løsninger for et seriøsitetsregister. Det ble lagt vekt på digitalisering, selvbetjening og automatisering. Løsningen ble utviklet i tett integrasjon med eksisterende løsninger for sentral godkjenning og med gjenbruk av løsninger for å kontrollere seriøsitet. Med bakgrunn i direktoratets utredning sendte departementet sitt forslag til seriøsitetsregister på høring. Basert på hørings-svarene og dialogen mellom næringen og politisk ledelse i departementet ble det besluttet at registeret ikke skulle opprettes.

DiBK skal årlig gjennomføre tilsyn med produkter til byggverk og rapportere til departementet i samsvar med rapporteringsplikten etter EUs varepakke. Dere skal i tillegg støtte kommunene i deres tilsyn med byggesak, herunder å vurdere om eksisterende verktøy og veiledere bør oppdateres eller videreutvikles eller om nye skal utvikles.

Det er stadig mer krevende å føre tilsyn med byggevaremarkedet, blant annet siden andelen av direkteimport til byggeplass øker. For å øke seriøsiteten i dette markedet, skal DiBK prioritere markedstilsyn med produkter til byggverk høyere

Oppdrag i tildelingsbrevet 2017

Tilsyn

En viktig del av direktoratets samfunnsoppdrag er å bidra til byggkvalitet og færre byggfeil. Kommunalt tilsyn, markedstilsyn og tilsyn med sentralt godkjente foretak skal bidra til dette. Direktoratet har en noe ulik rolle innenfor disse tre tilsynene. Direktoratet er tilsynsmyndighet for produkter til byggverk og for foretakene som er medlem i ordningen for sentral godkjenning. Kommunene er tilsynsmyndighet i den enkelte byggesak, og direktoratets rolle er å støtte og bistå kommunene i deres tilsyn.

For å sikre at begrensede ressurser blir brukt på en effektiv måte skal DiBK være en pådriver for at tilsynet fra lokale og sentrale myndigheter kan utfylle hverandre. Direktoratet har i 2017 utarbeidet en tilsynsstrategi for perioden 2017-2020. Målene i strategien er å oppnå en vesentlig forbedring, samordning og effektivisering av tilsynet innenfor plan- og bygningslovgivningen. Brukereffekten skal være at næringen opplever at tilsynet fungerer etter hensikten. Strategien gir et godt grunnlag for hvordan direktoratet kan innrette sine ressurser og sin innsats for at de tre delene av tilsynet virker sammen på en best mulig måte.

Avdelingen for sentral godkjenning og avdelingen for tilsyn og produkter har økt samarbeidet i år. Vi har diskutert saker og hatt en felles samling for å lære av hverandres arbeidsmetoder.

Tilsynsstrategien gjelder forbedring av Tilsynet innenfor regelverket, slik det gjelder i dag. Direktoratet har, også etter innspill fra næringen, sett behovet for å se mer grunnleggende på hvordan tilsynet kan organiseres og utføres framover for å sikre god byggkvalitet. Direktoratet har derfor startet arbeidet med en utredning av morgendagens tilsyn. Utredningen ser på tilsyn i byggetiltak, tilsyn med sentralt godkjente foretak og markedstilsyn. Hensikten med utredningen er å vurdere hva som er et hensiktsmessig nivå på tilsynsvirksomheten og hvordan vi kan oppnå bedre effekter av tilsynet. Arbeidet startet i september 2017, og skal ferdigstilles i mars 2018.

DiBK skal være en pådriver for at tilsynet fra lokale og sentrale myndigheter kan utfylle hverandre.

Markedstilsyn med produkter til byggverk

Direktoratet fører markedstilsyn med byggevarer som er regulert av byggevareforordningen, og med løfteinnretninger som er regulert av heisdirektivet og maskindirektivet. Formålet med markedstilsynet er å sørge for at produkter til byggverk har de egenskapene som dokumenteres. Dette er en forutsetning for at ansvarlige foretak i byggesaker kan velge de produktene som gir byggverket riktig kvalitet. Markedstilsynet bidrar til bedre byggkvalitet og færre byggfeil.

Direktoratets målsetning er å gjennomføre et tilstrekkelig høyt antall tilsyn med produkter som har høy risiko for feil ved dokumentasjonen. Vi skiller mellom proaktivt og reaktivt tilsyn.

PROAKTIVT TILSYN

Den største delen av tilsynsaktiviteten i 2017 har vært proaktiv. Vi gjennomfører såkalte tilsynskampanjer som tar for seg en produkttype som omsettes av et større antall aktører. Produkttypene velges ut etter en metode for risikovurdering. Det proaktive arbeidet har vært å avslutte tilsynskampanjer som ble startet opp i 2016, i tillegg til å gjennomføre nye kampanjer. Tabellen viser en oversikt over tilsynskampanjene som er gjennomført dette året. Vi gjennomførte 117 proaktive tilsyn i 2017. Dette ligger over resultatmålet på 100 proaktive saker gjennomført.

Tabell 10. Tilsynskampanjer i 2017

	Tilsynskampanje igangsatt 2016	Tilsynskampanje 2017	Planlegging i gang
Tilslagsmaterialer ubunden bruk (plukk)	avsluttet		
Prefabrikkerte stålkonstruksjoner	avsluttet		
Prefabrikkerte baderomsmoduler		utført	
Betongbehandlingsprodukter	avsluttet		
Brannbeskyttende produkter	avsluttet		
Tappearmatur		utført	
Påhengsfasader		utført	
Sikkerhetsglass		utført	
Stålprodukter	avsluttet		
Dusjvegger	avsluttet		
Takstoler			startet
Takprodukter			startet
Veirekkverk			startet

REAKTIVT TILSYN

Det reaktive tilsynet retter seg mot konkrete produkter hvor det er mistanke om mangler ved dokumentasjonen. Mistanken kan oppstå ved tips eller henvendelser fra virksomheter, privatpersoner eller kommuner, eller ved opplysninger som direktoratet får via andre kilder.

I kjølvannet av tilsynskampanjene har vi sett at det kommer inn tips om produsenter, importører eller distributører av de produktene som tilsynskampanjene har tatt for seg. Det kom inn 38 tips i 2018 som blant annet omfattet pukk, prefabrikkerte stålkonstruksjoner og betongbehandlingsprodukter. Disse tipsene har vært fulgt opp med tilsyn. I tillegg har tipsene dreid seg om et utvalg ulike produkter, som for eksempel glass-rekkverk, vinduer, trapper, boligmoduler og elementer.

Av de 38 tipsene som kom inn ble det konkludert med å føre tilsyn i 27 saker. Dette utgjør 62,9 prosent av de igangsatte reaktive sakene.

Antallet forhåndsvarsler og vedtak har vært lavere i 2017 enn tidligere år. De fleste aktører stanser omsetningen frivillig hvis det avdekkes feil eller mangler ved dokumentasjonen. De fleste gjør også en innsats for å få dokumentasjonen på plass. Det er ofte ikke nødvendig med vedtak.

For å styrke effekten av tilsynet er det viktig å informere om tilsynsaktiviteten og -resultatene. Vi har hatt nyhetssaker om igangsettelse av tilsynskampanjene, men vi har et forbedringspotensial når det gjelder å informere om resultatet av kampanjene.

NYTT SAKSBEHANDLINGSVERKTØY TIL MARKEDSTILSYNET

Direktoratet har ønsket å øke produktiviteten i tilsynet og sikre høy kvalitet på tilsynssakene. Et viktig ledd i dette arbeidet har vært å få et tilpasset saksbehandlingsverktøy til bruk i markedstilsynet. Etter et forprosjekt i 2016, ble saksbehandlingsverktøyet utviklet og levert fra utvikler første kvartal 2017.

Forprosjektrapporten fra 2016 identifiserte en potensielt årlig besparelse på 948 timer. Det tilsvarer 34 ekstra markedstilsyn i året - gitt at saksbehandler jobber 50 prosent med tilsyn. Det vil si at markedstilsynet kan økes med 23 prosent. Dette ønsker direktoratet å ta ut ved å styrke markedstilsynet.

På grunn av skifte i systemeier ble systemet først tatt i bruk mot slutten av året. Ny systemeier er i gang med opplæring i verktøyet, samt tilpasninger og videre optimaliseringer.

Tabell nr. 11. Aktiviteter og resultater for markedstilsynet 2012-2017

Produkttilsyn	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Antall reaktive tilsyn igangsatt	9	15	9	59	38	36
Antall proaktive tilsyn igangsatt	17	112	89	183	213	98
Antall reaktive tilsyn avsluttet*						22
Antall proaktive tilsyn avsluttet*						117
Forhåndsvarsler	6	23	22	230	23	3
Vedtak	3	8	7	5	12	1
Antall tips	41	15	29	50	52	38
Avsluttede saker	20	68	62	77	120	139

* ny rapportering i 2017

Effekt av aktivitetene for å sikre korrekt produktdokumentasjon

I 2017 utførte vi en brukerundersøkelse for å få byggevareneringens vurderinger av arbeidet vårt med å sikre korrekt produktdokumentasjon. Undersøkelsen ble gjennomført av Kantar TNS. Det var 382 foretak som svarte på undersøkelsen. I undersøkelsen ble det lagt vekt på å få fram likheter og forskjeller mellom produsenter, importører og distributører av byggevarer som har hatt markedstilsyn, versus foretak som ikke har hatt markedstilsyn.

Foretakene som besvarte undersøkelsen er gjennomgående positive til direktoratets aktiviteter på dette området. De mener at arbeidet vårt bidrar til at produktene i større grad får riktig produktdokumentasjon. Foretakene som har hatt tilsyn er mer positive enn de øvrige virksomhetene. Foretakene har størst tiltro til av veiledningsmateriellet bidrar til riktig produktdokumentasjon. Også her var vurderingen noe mer positiv blant bedriftene hvor vi har utført tilsyn.

De aller fleste som svarte på undersøkelsen hadde kjennskap til regelverket for produktdokumentasjon av byggevarer. Vi ser imidlertid en relativt liten tiltro til regelverkets betydning for å sikre lik konkurranse i byggevarebransjen. Det er de minste virksomhetene som har minst tro på at regelverket bidrar til lik konkurranse. En tilsvarende vurdering finner en igjen også ellers i Europa^[1]

Brukerundersøkelsen viser at det er relativt god kunnskap om direktoratet i de aktuelle bransjene, men få opplever likevel at de har inngående kjennskap til direktoratet. Foretakene som direktoratet har hatt tilsyn med hadde klart bedre kjennskap til og inntrykk av direktoratets virksomhet, enn de foretakene som ikke har hatt tilsyn. Flertallet av de firmaene som deltok i undersøkelsen kjenner til direktoratets overordnede mandat. Markedstilsynsrollen for produkter er noe mindre kjent.

En tilsvarende undersøkelse ble gjennomført i 2016. Det har ikke skjedd store endringer i foretakenes vurderinger av våre aktiviteter på dette området det siste året. Det er en tendens til høyere kjennskap til direktoratets aktiviteter og veiledningsmaterieell blant foretakene. Undersøkelsene tilsier at direktoratet framover bør legge vekt på å gjøre markedstilsynsvirksomheten bedre kjent for bransjen. Mer tilsynsvirksomhet, og ikke minst synligere tilsynsvirksomhet, vil i større grad bidra til korrekt produktdokumentasjon.

Figur 3. Vurdering av tilsynsrollen til DiBK.

Det er 164 foretak som kjenner til direktoratets tilsynsrolle. Prosentandelen viser de foretakene som har svart 'stemmer helt' eller 'stemmer nokså godt'.

DiBKs tilsyn med byggvarer bidrar effektivt til å forhindre villedende informasjon eller markedsføring av byggvarer i Norge

63 %

DiBKs tilsyn med byggvarer bidrar til å sikre rettferdig konkurranse/konkurranse på like vilkår i det norske byggvaremarkedet

59 %

DiBKs tilsyn med byggvarer bidrar til at aktørene sørger for riktig produktdokumentasjon for sine byggvarer

71 %

[1] https://ec.europa.eu/info/consultations/public-consultation-eu-rules-products-used-construction-buildings-and-infrastructure-works_en

RESSURSER I MARKEDSTILSYNET

Personalet til markedstilsyn ble stryket med et halvt årsverk i 2017, og tilsvarer nå 4,5 årsverk. Markedstilsynet har brukt mindre til kjøp av bistand i 2017 enn i tidligere år. Vi har vurdert at sakene har vært av en slik karakter at vi best kan gjennomføre tilsynet selv. Den største kostnaden til markedstilsynet har vært utviklingen av tilsynsverktøyet. Dette prosjektet kom på totalt 700 000 kroner. Leveransen holdt seg innenfor budsjett. Noe av kostnadene har påløpt etter leveransen av prosjektet. Dette var det tatt høyde for, ettersom prosjektet benyttet seg av såkalt iterativ metodikk som forutsetter brukermedvirkning for å videreutvikle systemet.

Kommunale tilsyn

STYRKING AV- KOMMUNENES TILSYNSARBEID

I 2017 har direktoratet lagt stor vekt på nettverksarbeid mot kommunene. Gjennom å bidra i forskjellige nettverk ønsker vi å få flere kommuner i gang med tilsyn og generelt øke kommunenes tilsynsarbeid. Nettverksgruppene tilrettelegger for erfaringsutveksling og mer kunnskap, og skaper et fagmiljø som kan gjøre tilsynet mer robust.

Direktoratet har gått aktivt inn for å etablere et kontaktnett med de personene som arbeider med tilsyn i landets kommuner. Direktoratet har bidratt til at flere kommuner har deltatt som observatører på andre kommuners tilsyn, slik at de får kunnskap og blir tryggere i sitt eget tilsynsarbeid.

Direktoratet har bidratt med å formidle kunnskap i Norsk kommunalteknisk forening (NKF) sine nettverksgrupper. På nettverksmøtene har vi holdt innlegg om tilsyn og deltatt i diskusjoner der vi har motivert og oppmuntret kommunene til økt tilsyn.

Tidligere undersøkelser har vist at kommunene trenger gode verktøy for at tilsynsarbeidet skal bli enklere. Direktoratet er i gang med å oppdatere og forenkle tilsynsveilederne. For å sikre at veilederne får en reell nytteverdi for kommunene har direktoratet invitert et representativt utvalg av kommuner som får komme med innspill under arbeidets gang. Gjennom å involvere kommunene får vi bedre grunnlag og kunnskap om hvordan vi best kan utvikle verktøy, som bidrar til større kunnskap og effektivt tilsyn i kommunene.

Direktoratet har medfinansiert et prosjekt i regi av NKF. Prosjektet har levert nye maler for bruk i tilsynsarbeidet i kommunene. Direktoratet har også bidratt med arbeidsinnsats i prosjektet.

Direktoratet har gjennomført en utredning om prioriterte områder. Konklusjonen ble at det er hensiktsmessig å videreføre prioriterte områder fra 2016-2017 – Tilsyn med kvalifikasjoner og Tilsyn med produktokumentasjon av produkter til byggverk.

EFFEKTER AV KOMMUNALT TILSYN

Direktoratet opplever at de tiltakene vi har gjort overfor kommunene i 2017, har bidratt til økt interesse for å gjennomføre tilsyn. Ved at vi aktivt har vært ute i kommunene har vi bidratt til økt kunnskap og større fokus på tilsyn. Dette i sin tur bidrar til at kommunenes tilsyn blir mer effektivt. Med bakgrunn i undersøkelsene gjort i 2015 og 2016, har vi grunn til å tro at økt tilsyn i kommunene over tid vil bidra til økt byggkvalitet; tilsyn avdekker ulovligheter som rettes, useriøse aktører tas ut, og tilsyn bidrar til kompetanseheving i foretakene.

I 2016 ble det gjennomført en kvalitativ brukerundersøkelse der resultatet viste at foretakene er positive til tilsyn og ser at det har en verdi. Tilsynet har en læringseffekt og er nødvendig for å gi regelverket tyngde og seriøsitet. Den kvantitative brukerundersøkelsen som ble gjennomført i 2015 tyder på det samme; bransjen mener at tilsyn fører til mindre ulovligheter og en mer seriøs byggebransje, men samtidig at omfanget av kommunalt tilsyn ikke er tilstrekkelig.

Bakgrunnen for å si noe om effekter på byggkvalitet som følge av kommunalt tilsyn og effekten av vår innsats ovenfor kommunene på dette område er KOSTRA-tallene for 2016. I tillegg kommer tilbakemeldinger i forbindelse med vår løpende dialog med kommunene i 2017.

RESSURSER

Direktoratet har styrket sitt tilsynsarbeid mot kommunene med en halv stilling. Dette gjør oss mer robuste, og vi ser det som riktig bruk av ressurser sett opp mot viktigheten av å styrke det kommunale tilsynet.

Omtale av KOSTRA-tallene om kommunal byggesaksbehandling og tilsyn

Analysen av statistikk fra KOSTRA 2016, der det redegjøres for utviklingen i kommunal byggesaksbehandling og kommunalt tilsyn, er tidligere oversendt Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Her omtaler vi noen hovedpunkter fra rapporten. Det rapporteres på siste tilgjengelige KOSTRA-tall (2016).

BYGGESAKER I KOMMUNENE

Kommunene fortsetter å oppleve at saksvolumet synker, men mer moderat enn foregående år. Derimot er det en økning i mottatte rammesøknader.

Nedgangen i de konjunkturutsatte fylkene er mindre markant i 2016, og dette er med på å forklare at nedgangen i saksvolumet er vesentlig mindre. Fylkene Oslo, Vestfold og Sør-Trøndelag opplever imidlertid over ti prosent økning i antall innkomne byggesøknader.

Andelen byggesøknader som er opprettet i Byggsøk har økt fra 74 til 82 prosent i 2016. Byggsøk bygger på eldre teknologi, så den positive utviklingen kan gi inntrykk av at markedet er stadig mer modent for nye, elektroniske løsninger. Dette samsvarer godt med direktoratets satsing på eByggesak og eByggesøknad.

Når vi ser antall mottatte søknader opp mot antall behandlede søknader, ser vi at restansene i kommunene øker noe. Det vil si at kommunene ikke klarer å behandle i takt med søknadinngangen. Spesielt gjelder dette for rammesøknader. Nedgangen i det totale antallet søknader gir kommunene reduserte gebyrinntekter. Dette kan påvirke kommunens ressursituasjon. Økte restanser kan også skyldes at kommunens ressurser går til andre oppgaver enn saksbehandling, for eksempel veiledning av publikum og nabohenvendelser som følge av garasjeunntaket.

Behovet for tilleggsdokumentasjon øker for de mer kompliserte søknadene, rammesøknader og ettrinn søknader med 12 ukers frist. Det er derfor innenfor det profesjonelle markedet at behovet for tilleggsdokumentasjon øker. Over 40 prosent av søknadene i disse kategoriene er ikke komplette når de sendes kommunen.

For søknader som vi antar i all hovedsak kommer fra privatpersoner, observerer vi en nedgang i behovet for tilleggsdokumentasjon, selv om nivået fortsatt er høyt også her.

Kommunene har i 2016 redusert saksbehandlingstiden for rammesøknader og ettrinnsøknader med 12 ukers frist. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for rammesøknadene er nå 31 dager, mot 33 dager i 2015. Samtidig øker andelen rammesøknader som har overskredet saksbehandlingstiden på 12 uker. Kommunene oversitter nå fristene i ni prosent av sakene. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for ettrinnsøknader uten ansvarsrett har økt fra 19 til 21 dager. Det vil si at fristen på 21 dager akkurat overholdes.

Antallet dispensasjonssøknader totalt øker noe. Volumet er betraktelig høyere for plansaksbestemmelser enn for byggesaker. Det er i tråd med tidligere funn. Antallet dispensasjonssøknader fra plan har økt jevnt siden 2010 og antallet er nå 13 953. Antallet dispensasjonssøknader fra byggesaksbestemmelsene er 2 347. Det er for øvrig en markant nedgang i antall dispensasjonssøknader knyttet til universell utforming.

TILSYN I KOMMUNENE

Andelen enkelttilsyn som kommunene fører, er relativt jevn over tid når vi ser det i sammenheng med byggesaksmengden. Det er gjennomført noen flere tilsyn totalt i 2016, og det er ingen områder med et markant fall.

Det er gjennomført mer enn dobbelt så mange tilsyn med produkter til byggverk i 2016. Dette er en økning på 128 prosent fra 2015. Produkter til byggverk var et prioritert fokusområde for kommunalt tilsyn, og det er tydelig at kommunen følger opp føringene i byggesaksforskriften. Direktoratet har styrket sin innsats på dette fagområdet og har blant annet utgitt en egen tilsynsveileder for tilsyn med produkter, til hjelp for kommunene. Videre har direktoratet drevet utstrakt foredrags- og opplæringsvirksomhet rettet mot kommunene. Dette kan se ut til å ha hatt en klar effekt.

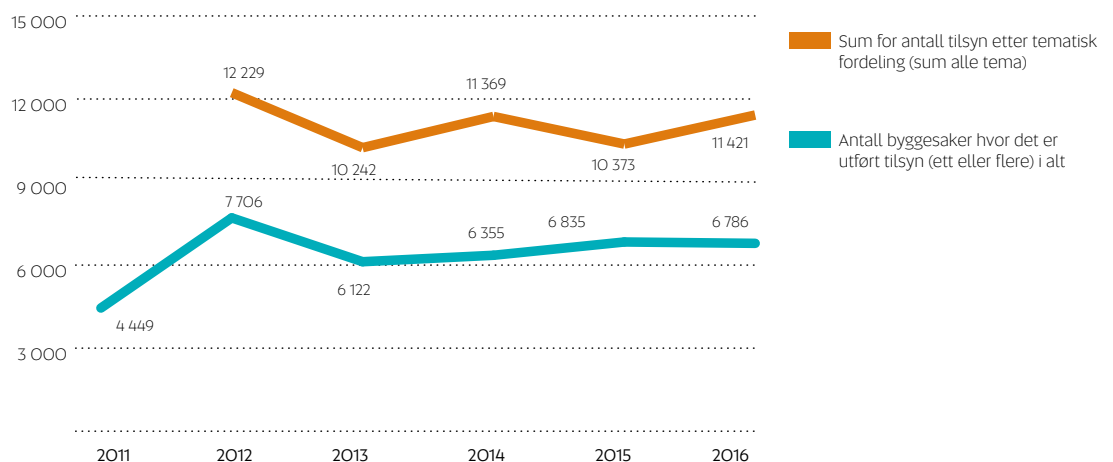
Tilsyn med kvalifikasjoner er i 2016 innført som egen variabel i KOSTRA-skjemaet, og det er gjennomført 824 slike tilsyn. Dette er et høyt tall sammenlignet med resultatene for andre fagtilsyn. Tilsyn med kvalifikasjoner var også et prioritert fokusområde for tilsyn i 2016. Tallene viser at kommunen har fulgt opp dette lojalt. Direktoratet har også her utgitt en egen tilsynsveileder for tilsyn med kvalifikasjoner til hjelp for kommunene, og det kan se ut som om det har hatt god effekt.

Antallet enkle tilsyn som kun ble dokumentert i en samlerapport, var 4 473 tilsyn. Dette tallet har ligget stabilt høyt siden unntaksbestemmelsen kom i 2010. Alminnelige tilsyn som ble avsluttet med tilsynsrapport, slik hovedregelen i byggesaksforskriften gir anvisning på, utgjør derfor om lag halvparten av det totale antallet tilsyn.

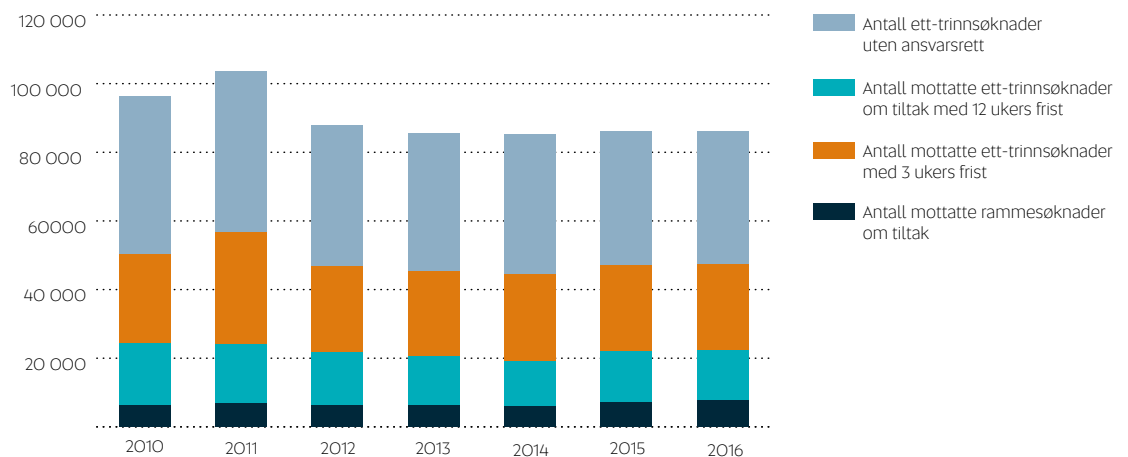
Andelen tilsyn som ble ført med ikke omsøkt byggvirksomhet (ulovligheter og tiltak unntatt søknadsplikt), har økt med 11 prosent fra 2 191 til 2 437. Økningen kan muligens ses i sammenheng med unntaket for søknadsplikt for garasjer.

KOSTRA-statistikken gir viktig kunnskap om kommunenes tjenesteproduksjon og kapasitet, og den gir et godt grunnlag for å overvåke hvordan regelverket fungerer i praksis. Kunnskap om utviklingen på byggesaksområdet er til nytte både i arbeidet med å videreutvikle regelverket og i direktoratets informasjons- og veiledningsarbeid overfor kommunene, aktørene og publikum.

Figur 4. Antall tilsyn, alle kategorier i hele landet.

Figur 5. Antall mottatte søknader 2010 - 2016

Informasjonsvirksomhet

Vi forvalter et komplekst regelverk som mange brukere oppfatter som vanskelig tilgjengelig. Dette innebærer at kommuner, byggenæringen og publikum må ha god kunnskap og gode kvalifikasjoner på sine områder. Direktoratets målgrupper er kommunene, aktørene i byggeprosessen, byggevaremarkedet og publikum.

Vår hovedkanal for informasjon er nettet. Vi har utviklet veiledere og digitale veivisere. Vi holder foredrag på kurs og konferanser. Vi har en egen svartjeneste på telefon og besvarer skriftlige henvendelser. Alt i alt et omfattende arbeid. Vi er i gang med tiltak for redusere antallet direkte henvendelser da disse er svært ressurskrevende. Analyser av henvendelser gir et grunnlag for å forbedre veiledere eller angir behov for nye veivisere. Ressursbruken til direkte henvendelser bør ned.

FOREDRAG OG NETTVERKSVIRKSOMHET

I 2017 har omfanget av eksterne foredrag økt fra tidligere år. Ikke minst har lanseringen av TEK17 medført mange forespørsler om foredrag og kurs. Foredrag oppfattes som et effektivt tiltak for å nå ut til mange. I første rekke representanter fra kommunene, men også folk i byggenæringen som er opptatt og avhengig av god kompetanse på vårt fagområde. Vi har deltatt på nettverksmøtene som Norsk kommunalteknisk forening, NKF, har arrangert i små og store kommuner. Vi har holdt foredrag hos ulike organisasjoner som Norsk treindustri, Norges brannbefals landsforbund, Boligprodusentene, svenske Boverket, samt i Fylkesmannsembeter både i Midt-Norge, Hedmark og Rogaland. I desember 2017 deltok vi med innlegg på samlingen som Kommunal- og moderniseringsdepartementet arrangerer for regionale og kommunale planleggere.

DIGITALE VEIVISERE

Direktoratet for byggkvalitet har de siste årene laget flere digitale veivisere for å gjøre det enklere å forstå ulike deler av regelverket. Dette har blitt godt mottatt. For å effektivisere arbeidet, har vi i år laget et sett av digitale maler som gjør det raskere å opprette og vedlikeholde slike veivisere. Malene er laget i åpen kildekode slik at tredjeparter også kan lage andre typer veivisere etter samme oppsett, eller tilpasse dagens veivisere for enklere gjenbruk på Fellestjenester BYGG.

UTTESTING AV NYE SØKNADSSKJEMAER

I 2017 har vi tatt i bruk tjenestedesign til å testet ut nye søknadsskjemaer og ny veiledning for søknadsppliktige tiltak uten ansvar. Testene er foretatt i syv pilotkommuner. Målet har vært å gjøre det enklere for privatpersoner å få komplett byggesøknad på første forsøk. Erfaringene fra pilotkommuner og søkere har vært positive, og innholdet er nå forbedret slik at det kan tilbys til flere kommuner og på Fellestjenester BYGG.

BYGG REIS DEG 2017

I oktober var direktoratet partner og deltok på messen Bygg Reis Deg. Dette er en arena der vi møter relevante målgrupper som entreprenører og håndverkere, samt privatpersoner som søker etter informasjon om materialer og boligbygging.

På messen deltok vi med stander både utendørs og innendørs. Standene fokuserte på byggkvalitet og vi samarbeidet med Opplæringskontoret for håndverk- og industrifag på Gjøvik. Vi arrangerte i tillegg tre seminarer, om henholdsvis TEK17, digitalisering av byggesak, og produkt-dokumentasjon.

Markedstilsynet deltok med et informasjonsstunt mot utvalgte aktører som ønsker å etablere seg på det norske markedet. Denne aktiviteten ble en effektiv måte å nå produsentene med informasjon om regelverket, som igjen øker sannsynligheten for at produktdokumentasjonen kan komme på plass.

BYGGESAKSDAGENE

Byggesaksdagene er direktoratets viktigste møteplass med byggesaksenheter i kommunene. Konferansen går over to dager og samlet i år 540 deltakere fra 155 kommuner. Dette er om lag $\frac{1}{3}$ av landets byggesaksbehandlere.

Arrangementet er en viktig møteplass for kommunale byggesaksbehandlere der de får konkrete råd og veiledning, de kan stille spørsmål til direktoratet, og dele erfaringer og knytte nettverk med andre byggesaksbehandlere. Evalueringen av arrangementet viser at tilfredsheten med konferansen er svært høy. 95 prosent av deltakerne er svært tilfredse eller tilfredse.

Regelverkets brukervennlighet

For å gjøre det enklere å forstå utvalgte deler av regelverket har direktoratet utviklet flere digitale veivisere de siste årene, blant annet «Bygg uten å søke» og «Hvor stort kan du bygge». Målinger utført på nettsidene våre viser at 9 av 10 som har fullført veviseren Bygg uten å søke oppfatter at veviseren var nyttig, 8 av 10 som har fullført veviseren Hvor stort kan du bygge svarer at denne er nyttig.

Direktoratet bruker tjenstedesign i samarbeid med målgruppene for å kartlegge hvilke nye områder av regelverket som kan forenkles gjennom bruk av veivisere. Nye veivisere brukertestes underveis i utviklingen, for å avdekke om de faktisk gjør det enklere å forstå regelverket. Testene har hjulpet oss med å forenkle ord og begreper i veviserne, slik at regelverket blir enklere å forstå både for privatpersoner, foretak og kommuneansatte. I løpet av året har vi jobbet med å utvikle og ferdigstille veviserne Komplette byggesøknad, Erklære ansvar og Bruksendring. Alle tre vil bli lansert i 2018.

Regelverkets betydning for effektivitet i byggeprosjekter

Gjennom kravene til plan- og byggeprosesser og byggkvalitet har regelverket påvirkning på effektivitet i byggeprosjekter. I 2017 er det ikke gjennomført brukerundersøkelser rettet mot rapporteringsområdet. Av tidligere undersøkelser vet vi imidlertid at flere forhold kan bidra positivt til effektivitet i byggeprosjekter. Tydelige og oppdaterte reguleringsplaner forhindrer usikkerhet og unødig bruk av tid. Klare saksbehandlingsregler og presise krav til kompetanse og ansvarsbelegging gir smidige og ryddige byggesaksprosesser og ansvarsforhold.

Hensiktsmessige og forståelige byggtekniske krav har stor betydning for effektiv prosjektering og utførelse av byggearbeidene. Digitalisering av regelverket vil også legge grunnlaget for enklere etterlevelse og mer effektive prosesser for kommuner og byggenæring. Direktoratets prosjekter og aktiviteter i 2017 har i stor grad vært rettet mot forenkling, forbedring og effektivisering av regelverket.

Effekter av uavhengig kontroll

Aktørenes kompetanse og kunnskap om regelverket er nødvendig for at regelverket skal fungere etter intensjonen. Direktoratet innhentet en relativt omfattende kvalitativ brukerundersøkelse om uavhengig kontroll i november 2016. Direktoratet har ikke funnet det hensiktsmessig å gjennomføre en tilsvarende undersøkelse i 2017, siden det har gått så kort tid og fordi undersøkelsen bekreftet at oppfatningene i næringen er stabile.

Funnene i undersøkelsen og direktoratets vurdering av disse er omtalt i direktoratets årsrapport for 2016. Undersøkelsen bekreftet inntrykket som direktoratet har av holdningene til og effekten av uavhengig kontroll. Det er varierende synspunkter blant aktørene når det gjelder kost-nyttevurderinger av uavhengig kontroll. Enkelte mener uavhengig kontroll er totalt bortkastet, mens andre mener det er en verdifull sikkerhetsventil. Kartleggingen viste videre at uavhengig kontroll avdekker få avvik.

Dette kan forstås som at kontrollreglene har tilsiktet effekt og virker preventivt. I følge rapporten er det en gjengs oppfatning at det ikke er behov for endring av de obligatoriske kontrollområdene.

Direktoratet vurderer at regelverket balanserer næringens synspunkter godt, og at uavhengig kontroll ligger på et hensiktsmessig nivå, både med hensyn til omfang og strenghet.

FØLGEVALUERING AV UNNTAKSBESTEMMELSE

Byggteknisk forskrift § 12-2 har en unntaksbestemmelse om tilgjengelig boenhet. Bestemmelsen gjelder 50 prosent av nye boliger, som har bruksareal mindre enn 50 m². For å øke kunnskapen om virkningen av unntaksbestemmelsen og se på hvordan bokvaliteten påvirkes, har vi satt i gang en følgeevaluering som skal undersøke tilstanden i 2017, 2019 og 2021.

Evalueringen skal gi svar på

- hvordan unntaksregelen anvendes i praksis
- hvilke effekter kravsendingene gir på byggekostnader og salgspris
- hvordan bokkvaliteten i små boenheter påvirkes for ulike brukergrupper
- hvordan begrepet bokkvalitet kan defineres

Funn fra den første fasen av evalueringen (2017) antyder at bestemmelsen virker etter hensikten. Bestemmelsen benyttes i større utbyggingsprosjekter i pressområdene og bidrar til økt fortetting, samtidig som det produseres flere små boenheter i et presset marked. Det er for tidlig å si noe om hvilke effekter unntaksbestemmelsen har på boligkvalitet og prisutvikling i markedet.

ETABLERING AV DIREKTORATSGRUPPE

Direktoratet for byggkvalitet har etablert en direktoratsgruppe som skal bidra til bedre samordning av regler og regelendringer som har betydning for byggenæringen. Direktoratgruppen er en oppfølging av Strategi for boligmarkedet fra 2015 og består av representanter fra ni direktorater og etater. Første møte i direktoratsgruppen ble avholdt i september 2017. Gruppen møtes på ledernivå to ganger i året.

Direktoratsgruppen skal bidra til informasjonsutveksling og god sammenheng mellom ulike regelverk som berører bygg og byggeprosesser. Gjennom bedre samordning av statlige rammevilkår for byggenæringen, skal det tilrettelegges for raskere, enklere og rimeligere bygging. Gruppen skal vurdere regelverksendringer som demper kostnader og forenkler prosessene for byggenæringen. Gruppen skal også bidra til gode konsekvensvurderinger av helse og sikkerhet, effektiv ressursutnyttelse, boligmarkedet og andre samfunns mål.

Tabell 12. Oppsummering styringsparametere

Styringsparameter	Resultatmål	Resultat
Antall godkjente foretak	15 000	Per 31.12. var det 13 128 foretak i ordningen. Omlag 14 300 foretak har betalt i løpet av året. Se side 18.
Stedlige tilsyn og dokumenttilsyn i den sentrale godkjenningsordningen, også utfall (antall)	360 stedlige tilsyn 650 dokumenttilsyn	Med 369 stedlige tilsyn og 812 dokumenttilsyn ble målet nådd. Se side 19.
Gjennomførte markedstilsyn med produkter til byggverk	100 proaktive tilsyn	Målet nådd med 117 gjennomførte tilsyn. Se side 24.

Tabell 13. Rapportering på oppdrag

Oppdrag		Status	Henvisning
1	DiBK skal ta initiativ til å etablere en direktoratsgruppe som bidrar til bedre samordning av regler og regelendringer av betydning for byggenæringen.	Initiativ tatt, gruppen er etablert.	Se side 31.
2	DiBK skal levere grunnlag for nye kompetansekrav for sentral godkjenning og erklæringer om ansvarsrett.	Lvert i henhold til justert frist.	Se side 20.
3	DiBK skal levere utredning om opprettelse av et seriøsitetsregister.	Utredningen lvert i henhold til fristen.	Se side 21.
Fra 2016	Evaluerer unntaksbestemmelser.	Lvert	Se side 30.
Tillegg 1 2017	Utrede sentral godkjenning av planforetak: 1. Kostnader 2. Administrasjon av sentral godkjenningsordning for planforetak	Utredningen lvert i henhold til fristen.	Se side 20.

Delmål 1.2: Byggeregler skal ivareta sikkerhet, miljø og tilgjengelighet i boliger og bygg

«En viktig oppgave for DiBK i 2017 er ny byggt teknisk forskrift (TEK17). TEK17 ble sendt på høring 10.11.16 med tre måneders høringsfrist. Nytt regelverk skal være på plass innen 1. juli 2017. TEK17 skal bidra til å berede grunnen for neste generasjons byggt teknisk forskrift. Langsiktig utvikling av regelverket må tilrettelegge for digitalisering og standardisering»

Fra tildelingsbrevet for 2017

Ny bygningsteknisk forskrift – TEK17

I arbeidet med ny byggt teknisk forskrift, TEK17, er det gjort flere grep for å møte behovet for et enklere og mer effektivt regelverk. Forskriften er forenklet og tydeliggjort for å bedre forståelsen, og for å tilrettelegge for en enklere og mer smidig praktisering av regelverket. Det er også foretatt strukturelle endringer for å gjøre regelverket lettere tilgjengelig og sikre bedre etterlevelse. Kravsnivået er lempet på flere områder for å redusere byggekostnadene og øke fleksibiliteten i byggeprosjekter. Endringene har forenklet prosjekteringsprosessen og åpnet for individuelle tilpasninger. Dette muliggjør i større grad nye løsninger som markedet etterspør. Digitalisering har vært et gjennomgående tema i endringsarbeidet og TEK17 er et viktig steg på veien mot en digital hverdag.

Det er foretatt en systematisk gjennomgang av forholdet mellom funksjonskrav og preaksepterte ytelser i veiledningen, for å sikre en bedre sammenheng og gjøre regelverket mer tilgjengelig. Noen ytelser er løftet til forskriften fordi de i realiteten ga uttrykk for et kravsnivå, andre er lempet for å samsvare bedre med forskriftens funksjonskrav. Det er også innarbeidet enkelte nye preaksepterte ytelser som tidligere kun var anbefalinger. Endringene innebærer totalt sett en presisering og tydeliggjøring av hvordan funksjonskravene i forskriften kan oppfylles. Dette forenkler forståelsen og letter praktiseringen av regelverket, noe som i sin tur vil ha betydning for effektiviteten i byggeprosjekter.

Utredningsarbeidet forut for endringene i byggt teknisk forskrift har pågått over flere år. I 2017 har hovedtyngden av arbeidet vært knyttet til ferdigstilling av forskriften. Forslaget til ny byggt teknisk forskrift ble sendt på høring i november 2016 med høringsfrist 10. februar 2017.

Nytt i denne høringen var muligheten til å levere høringssvar via en nettløsning. Vi mottok om lag 200 høringssvar, hvorav 75 prosent via den nettbaserte høringsløsningen. Vi fikk dermed hovedtyngden av uttalelsene i digital form, noe som ga oss god oversikt og effektivisert arbeidet med høringsinnspillene.

TEK17 trådte i kraft 1. juli. For å sikre en smidig overgang mellom TEK10 og TEK17 er det en overgangsperiode ut 2018, hvor utbyggere har valgmuligheten mellom å prosjektere enten etter nytt eller gammelt regelverk.

I høringsperioden inviterte vi til spørsmål om høringsforslaget. 55 spørsmål ble besvart på våre nettsider i løpet av januar. Sammenstilling, vurdering og anbefaling til ny TEK17 ble levert etter planen, før påske.

På noen kravsområder vil veiledningen til byggt teknisk forskrift i praksis være styrende for kvalitets- og sikkerhetsnivået. Direktoratet valgte derfor å inkludere i høringen de viktigste forslagene til endringer i preaksepterte ytelser. Vi fikk også mange innspill til disse i høringen. Andre forslag til endringer i TEK som kan være relevant for den videre forskriftsutviklingen, vil vi vurdere i arbeidet med videreutviklingen av regelverket.

Veiledningsmaterieill til TEK17, basert på klarspråk, ble publisert samtidig med at forskriften trådte i kraft. Veiledningsmaterieillet omfatter blant annet veiledning til TEK, artikler for utvalgte fagområder om viktige endringer i TEK17, og spørsmål og svar til enkelte bestemmelser. Veiledningen til TEK har fått nye illustrasjoner som gir utfyllende informasjon og som skal være en visuell forklaring av forskriftsteksten. Etter publiseringen 1. juli er det foretatt noen endringer i veiledningen.

Neste generasjon byggt teknisk forskrift

Etter at TEK17 ble ferdigstilt har direktoratet gjennomført et pilotprosjekt hvor vi har sett på hvordan vi kan tilrettelegge det tekniske regelverket for automatisk regelsjekk av en bygningsinformasjonsmodell (BIM).

Gjennom pilotprosjektet har vi ønsket å få bedre kjennskap til hvordan eksisterende programvare og løsninger kan ta i bruk regelsjekk – enten som del av en programvare eller som en tilleggs-løsning.

Fem tjenesteleverandører har deltatt i pilotprosjektet. Sluttleveransen fra leverandørene var en presentasjon av utprøvingen utført i et eget BIM-verktøy.

Pilotprosjektet er en del av grunnlaget for direktoratets planlegging av neste generasjons regelverk, hvor vi har fokus på digital tilrettelegging av byggt teknisk forskrift og veiledning.

Annet arbeid med det tekniske regelverket

LAFT

Energikravene i TEK17 som gjelder for boliger og fritidsboliger med laftede yttervegger, blir endret fra 1. januar 2018. Bakgrunnen for endringen var at de skjerpede energikravene for laftebygg var utfordrende for den delen av bransjen som leverer slike bygninger.

Kravene for laftede bygninger endres slik at omfordeling i laftebygg kan utføres etter tilsvarende metode som for boligbygninger. Endringen åpner opp for større fleksibilitet med mulighet for individuell tilpasning for laftede bygninger. Som følge av endringen er det også innført egne minimumskrav for slike bygninger.

LIVSLØPSBASERTE ENERGI OG MILJØKRAV

Byggt teknisk forskrift skal sikre at tiltak planlegges, prosjekteres og utføres ut fra hensynet til god visuell kvalitet, universell utforming og slik at tiltaket oppfyller kravene til sikkerhet, miljø, helse og energi (TEK10 § 1-1 Formål). Når forskriften skal videreutvikles fram til 2020 ønsker vi å se på sammenhengen mellom kravene til nesten nullenerginivå og kravene til ytre miljø.

Asplan Viak har gjennomført en utredning for direktoratet for å vurdere hvordan det kan settes krav til livsløpsvurdering for materialers påvirkning av ytre miljø. Videre er det utredet hvordan man kan sette krav til energibruk ved produksjon og vedlikehold av materialer gjennom livsløpet. Rapporten vil danne grunnlag for direktoratets arbeid med videreutvikling av byggt teknisk forskrift fram til 2020.

NESTEN-NULLENERGIBYGG

Direktoratet har levert et forslag til definisjon av nesten nullenergibygget. Dette var et oppdrag fra 2016. Forslaget er til behandling i Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

ENDRINGER I TEK17 § 9-7. KARTLEGGING AV FARLIG AVFALL OG MILJØSANERINGSBESKRIVELSE

På bakgrunn av en henvendelse fra Klima- og miljødepartementet har DiBK i samarbeid med Miljødirektoratet utarbeidet et omforent forslag til endringer i TEK17 § 9-7. Hensikten med endringsforslaget er å samordne regelverkene som følge av nytt kapittel om betong- og teglavfall i avfallsforskriften.

Klima- og miljødepartementet vil sende på høring et nytt kapittel i avfallsforskriften. Dette skal ivareta forsvarlig gjenvinning av lite forurensset betong- og teglavfall, samt fjerning og destruksjon av avfall som inneholder høye konsentrasjoner av PCB. Endringene i avfallsforskriften forutsetter at slike forurensede bygningselementer blir identifisert. Siden det allerede foreligger en kartleggingsplikt i TEK17 § 9-7 første ledd som er knyttet til avfallsforskriften, har direktoratet vurdert det som hensiktsmessig å harmonisere § 9-7, slik at bestemmelsen også omfatter det nye kapittelet om betong- og teglavfall i avfallsforskriften.

Det omforente endringsforslaget ble sendt til Kommunal- og moderniseringsdepartementet i desember 2017.

Regelverk heis og byggevarer

I februar fikk vi delegert kompetanse til å fastsette forskrifter om endring av byggevareforskriften og forskrift om heis. Direktoratet har nå kompetanse til å gjennomføre rettsakter som utfyller byggevareforordningen og heisdirektivet i norsk rett, og har nå fått et større selvstendig ansvar for oppfølgingen av slike rettsakter. Etter delegeringen har fire rettsakter blitt tatt inn i EØS-avtalen. Forskriftsendringene ble gjort i rett tid, slik at rettsaktene ble gjennomført i norsk rett innen tidsfristen i EØS-avtalen.

Endringer i byggevareforskriften og heisforskriften blir diskutert i ulike grupper som er drevet av EU-kommisjonen. Deltakelsen i EU-gruppene gir oss nyttig informasjon om regelverket som utvikles, og er nødvendig for å sikre involvering av norske interessenter mens rettsaktene ennå kan påvirkes.

Vi bruker i underkant av ett årsverk på det internasjonale arbeidet knyttet til regelverksutvikling. Det er nødvendig å prioritere ressurser til dette arbeidet for å sikre kontinuitet i deltakelsen.

HO-MELDING OM REPARASJON AV HEISER

Direktoratet har også bidratt til at HO-meldingen om reparasjon av heiser er gjort om til standard. Et utvalg under standardiseringskomiteen for løfteinnretninger (SN/K 037) har lagt om HO-melding 2/2008 «Endring og reparasjon av heis og rulletrapp» til norsk standard NS 3808 «Regler for forbedring av sikkerheten i eksisterende heiser, løfteplattformer, rulletrapper og rullende fortau». Standarden omfatter flere kategorier enn før og er lettere å forstå enn HO-meldingen. Alle punkter er tilpasset nytt heisdirektiv og nye europeiske standarder. Arbeidet har tatt mer enn tre år. Organisasjonene har innsett viktigheten av oppdateringen og har bidratt med fagressurser.

FØLGEVALUERING ENERGI

Resultater fra følgeevalueringen av nye energiregler vil først foreligge når det er bygget nybygg etter de nye energikravene. De nye reglene trådte i kraft 1. januar 2016, med overgangsregler som i praksis vil innebære at reglene slår inn for bygg som ble omsøkt etter 1. januar 2017. Følgeevaluering av nye energiregler vil omfatte vurdering av følgende tema:

1. Oppnådd energieffektivisering
2. Kompetanse i næringen
– prosjekterende og utførende
3. Kostnader for bygg

LADEKLARE BYGG

Stortinget vedtok i mai 2017 at Regjeringen må vurdere hvordan det kan innføres krav om at nye bygg, og bygg som underlegges større ombygginger, skal være ladeklare. Det ble foreslått for kommunal- og moderniseringsministeren at dette kan gjøres som et krav i byggt teknisk forskrift.

Stortinget fattet vedtaket om ladeklare bygg i forbindelse med at de vedtok en endring i eierseksjonsloven som gir seksjonseier rett til å anlegge ladepunkt for elbil. Videre har Stortinget også fattet vedtak der de ber Regjeringen utforme en nasjonal regulering som sikrer at også eiere i borettslag og sameier har rett til å anlegge ladepunkt. I tillegg til tildelingsbrevet har DiBK fått i oppdrag å vurdere hvordan et krav om ladeklare bygg kan innføres, og hvilke problemstillinger det reiser. Frist er satt til 2018 og arbeidet pågår.

Tabell 14. Rapportering på oppdrag

Oppdrag		Status	Henvisning
4	DiBK skal vurdere høringsuttalelser og gi departementet en anbefaling og ny og forenklet byggt teknisk forskrift.	Leveret i henhold til fristen.	Se side 32.
5	DiBK skal utarbeide veiledningsmateriale til ny byggt teknisk forskrift.	Leveret, men det pågår løpende forbedringer.	Se side 32.
Tilleggstildelingsbrev av 26.06.17	DiBK skal vurdere problemstillinger knyttet til innføring av krav om ladeklare bygg	Er i arbeid, i henhold til bestilling. Leveres i 2018.	Se side 34.

Delmål 1.3: Fremme innovasjon og produktivitet i bolig- og bygningssektoren.

«DiBK skal stimulere til innovasjon innenfor bolig- og byggkvalitet.»

Fra tildelingsbrevet for 2017

Direktoratet bidrar til innovasjon i byggsektoren ved å delta i eller støtte viktige forbildeprosjekter og relevante utviklingsprosjekter. Resultatene fra disse prosjektene vil ha betydning for den videre utviklingen av de tekniske forskriftene. Noen utviklingsprosjekter gir også gode innspill til forbedrede prosesser og økt samspill.

Sekretariatsfunksjon for Bygg21

Bygg21 er et samarbeid mellom bygge- og eiendomsnæringen og statlige myndigheter. Formålet er å heve kompetansenivået og øke produktiviteten i byggenæringen. Bygg21 ledes av et styre med mandat fra departementet. DiBK har sekretariatet.

I 2017 disponerte Bygg21 11 millioner kroner over post 22 Kunnskapsutvikling og informasjonssformidling, og ca 2 millioner kroner over driftsbudsjettet i form av to faste stillinger. Bygg21-styret har oversendt egen rapport til Kommunal- og moderniseringsdepartementet for sin virksomhet.

Forbildeprosjekter og utviklingsaktiviteter

LAVENERGIPROGRAMMET

Lavenergiprogrammet (LEP) ble opprettet høsten 2007 og har vært et tiårig samarbeidsprogram mellom staten og byggenæringen. Målet for programmet har vært å heve kunnskapsnivået om energieffektivisering og energiomlegging i hele bygg-, anleggs- og eiendomsnæringen.

Programmet ble avsluttet ved utgangen av 2017. Det siste driftsåret har hovedaktiviteten vært fagtreff for håndverkere i samarbeid med DiBK. Det er utarbeidet en sluttrapport for programmet og det ble arrangert et sluttseminar i november. Noen av aktivitetene fra Lavenergiprogrammet vil bli videreført i DiBK, blant annet smart oppussing, fagtreff for håndverkere samt nettsiden og Facebooksiden, der innholdet vil bli flyttet over til direktoratets nettside.

ZEN

Direktoratet deltar og delfinansierer NTNU/SINTEFs forskningsprosjekt Zero Emission Neighbourhoods in Smart Cities (ZEN). Prosjektet, som er en videreføring av ZEB-programmet, startet opp for fullt i 2017 og vil pågå fram til 2024. Totalbudsjett for perioden er ca 380 millioner kroner.

Prosjektet har som hovedmål å utvikle kunnskap, konkurransedyktig produkter og løsninger som vil føre til flere bærekraftige områder med nullutslipp av klimagasser. Et mål er også å framskynde dekarboniseringen av både ny og eksisterende bygningsmasse, og skape positive synergier mellom bygningsmasse, energi, IKT og mobilitetssystemer, og borgere.

NAL UTVIKLINGSPROSJEKT

Norske arkitekters landsforbund (NAL) har tatt initiativ til å etablere et nasjonalt utviklingsprosjekt som har som ambisjon å bidra til boliginnovasjon og sosialt bærekraftige lokalsamfunn, som svar på den demografiske utviklingen i samfunnet. DiBK har medfinansiert forarbeidet til dette initiativet. Videre framdrift avhenger av involvering fra toneangivende aktører innen bolig og lokalsamfunnsutvikling. NAL har utarbeidet et grunnlagsdokument og beskrivelse av rammene for et slikt prosjekt.

BOKPROSJEKT: HVA ER EN GOD BOLIG?

Direktoratet har bidratt til utgivelsen av en bok om boligkvalitet. Boken skal drøfte boligkvalitet i et historisk perspektiv og skal gi et innspill til debatten om hva som skal regnes som god boligkvalitet i dag. Boka utgis på Universitetsforlaget i første kvartal 2018.

Byggskadeomfang og byggkvalitet

Direktoratet har i 2017 gått gjennom aktuelle kilder og litteratur for å kunne si noe om byggskade-omfanget. Konklusjonen er at det finnes ingen kontinuerlig og systematisk overvåkning av bygg-skader som direktoratet har tilgang til. Dette gjør det vanskelig å måle i hvilken grad regelverket bidrar til å redusere byggefeil og til å heve byggkvaliteten. Dette gjør det også vanskelig å tolke hvordan regelverket kan tilrettelegges for å styrke kvalitetsarbeidet i byggenæringen.

Indikatorer på byggkvalitet og byggefeil blir i dag registrert på ulike måter, og i ulik grad hos en rekke aktører, uten at registreringene blir utnyttet på en systematisk måte. Dette er bakgrunnen for at vi har startet et pilotprosjekt for å se om det er mulig å trekke ut informasjon fra ulike strukturerte og (delvis) ustrukturerte kilder, til anvendelse i statistikk og analyseformål ved hjelp av Big Data-teknologi. Det har vist seg utfordrende å få tilstrekkelig tilgang på datakilder til å høste nødvendig informasjon om byggskader. Utfordringene omfatter blant annet hensynet til personvern, konkurransevridning, økonomi, formater og anvendelse av ustrukturerte data.

I stedet valgte vi å gjennomføre en pilot på analyse av produkt-, bygg- og leverandørdata. Dette er mer tilgjengelige data og det vil gi verdifull læring om hvordan en kan nyttiggjøre samme systematikk til å kartlegge byggskadeomfang. Direktoratet har utlyst et oppdrag som skal skissere hvordan en kan bruke digitale verktøy for systematisk analyse av produkt-, bygg- og leverandørdata. Prosjektet skal illustrere gode og effektive arbeidsmetoder i bransjen for å sikre at riktige byggeprodukter benyttes på riktig måte. Prosjektet vil også gi noen svar på hvordan en kan bruke digital teknologi for å etterprøve om kvalitetskravene i bygg og byggeprodukter er oppfylt. Prosjektet ferdigstilles i 2018.

BRANNSIKKERHET – SAMARBEIDSPROSJEKTER MED DSB

Direktoratet er medlem av styringsgruppen og bidrar med delfinansiering av prosjekter som gjennomføres under forskningsavtalen mellom Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) og RISE Fire Research AS. Formålet med prosjektene er å gi økt kunnskap om aktuelle branntekniske problemstillinger og utfordringer.

Resultatene gir grunnlag for revisjon og videreutvikling av byggereglene.

I 2017 er det gjennomført prosjekter om «Solcelleteknologi, energi-effektive bygg og brannsikkerhet», «EL- og gassdrevne kjøretøy i innelukkede rom» og et forprosjekt om «Isolering av ventilasjonskanaler».

BRANNSIKKERHET – NORDISK PROSJEKT

I de nordiske landene er kravene til brannsikkerhet gitt som funksjonskrav. Dette gir muligheter for å dokumentere ved analyse at kravene er oppfylt. Målet med prosjektet har vært å legge til rette for innovasjon, utvikling og harmonisering gjennom en nordisk standardisering av metoder for dokumentasjon og kontroll av analytisk brannprosjektering. Dette er også et viktig bidrag fra de nordiske landene til europeisk standardisering. Prosjektet ble avsluttet høsten 2017 og har resultert i to publikasjoner som sendes på høring i januar 2018:

- prINSTA 951 Fire Safety Engineering
 – Probabilistic Methods for Verifying Fire Safety Design in Buildings
- prINSTA TS Fire Safety Engineering
 – Review and Control in the Building Process

BRANNSIKKERHET – ANDRE AKTIVITETER OG PROSJEKTER

Direktoratet har ellers fått gjennomført to mindre utredninger for å øke kunnskapsgrunnlaget og skaffe underlag for revisjon og videreutvikling av byggereglene. Utredningene gjelder:

- Branntekniske ytelser for kledninger og overflater (utført av RISE Fire Research AS)
- Kjøkkenavtrekk i bolig; branntekniske krav (utført av COWI AS)

NHP-NETTVERKET

NHP-nettverket (Nasjonal handlingsplan for bygg- og anleggsavfall) har eksistert siden 2001, og direktoratet har i flere år deltatt som observatør og med noe finansiell støtte. I 2017 har hovedaktiviteten vært å utforme og ferdigstille nasjonal handlingsplan (NHP4) 2017-2020. Denne planen har som mål at høyest mulig andel av totalt bygg- og anleggsavfall, og minimum 70 prosent, skal materialgjenvinnes eller ombrukes innen 2020. Direktoratet har delfinansiert to utredninger: «Utredning fluorholdige gasser i bygg- og anleggsavfall» og «Kartlegging av materialstrømmer fra små og mellomstore bygge-, rive- og rehabiliteringsprosjekter».

Nasjonal og internasjonal standardisering

«Standardisering kan bidra til økt produktivitet. Direktoratet skal derfor bidra i nasjonal og internasjonal standardisering på relevante områder.»

Fra tildelingsbrev

I nasjonal og internasjonal standardisering deltar direktoratet med finansiell støtte og deltakelse i prioriterte komiteer, på relevante områder. Vi har i tillegg støttet eksperter for deltakelse i standardisering innen brannområdet.

NASJONAL STANDARDISERING

Vi har i år gjennomgått vår innsats innenfor standardisering, og vi har utarbeidet kriterier for hvordan vi skal prioritere direktoratets innsats. Dette omfatter både finansiell støtte og deltakelse i standardiseringsarbeidet.

Vi har prioritert arbeid som underbygger effektiv implementering av byggereglene, men også standarder som bidrar til et mer velfungerende marked. Direktoratet har i 2017 deltatt i om lag 40 standardiseringskomiteer. Dette har vært byggefaglige komiteer innenfor konstruksjonssikkerhet, akustikk, energi, brannsikkerhet, inneklima, løfteinnretninger og universell utforming, og det har vært komiteer som følger det internasjonale arbeidet innen digitalisering av byggektoren, herunder BIM.

Direktoratet deltar i sektorstyret for bygg og anlegg (BAE) i Standard Norge. Sektorstyret har til oppgave å utforme og følge opp strategier innen BAE, gi mandat til komiteer og godkjenne standarder.

INTERNASJONAL STANDARDISERING (ISO/CEN)

Standard Norge er det norske medlemmet i ISO og CEN, som er henholdsvis den internasjonale og den europeiske standardiseringsorganisasjonen. Standard Norge har sekretariatet for komiteen for bygningsinformasjonsmodellering (BIM) i både ISO og CEN. Direktoratet stiller med leder for CEN-komiteen.

I løpet av 2017 har de grunnleggende ISO-standardene for bygningsinformasjonsmodellering blitt adoptert som CEN og er dermed blitt norske standarder.

I samarbeid med Statens kartverk, Standard Norge, buildingSMART Norge og i samfinansiering med Statsbygg, Vegdirektoratet, Statens kartverk med flere, har DiBK tatt initiativ til et arbeid i ISO om å utarbeide standarder for BIM-GIS interoperabilitet. I første omgang skal det lages en rapport som skal beskrive «beste praksis» og foreslå hvilke standarder som må utarbeides.

Annet internasjonalt samarbeid

IRCC (INTER-JURISDICTIONAL REGULATORY COLLABORATION COMMITTEE)

Direktoratet er ett av 14 medlemmer i IRCC som er et forum for bygningsmyndigheter i land med funksjonsbaserte byggeregler. Forumet har to årlige møter hvor formålet er gjensidig orientering om utviklingen av byggeregler i de ulike landene, og diskusjon av felles utfordringer.

På møtene i 2017 var det særlig fokus på brannsikkerhet ved fasader (som følge av brannen i Grenfell Tower, London), og branntekniske krav til høye bygninger med bærende trekonstruksjoner. Direktoratet holdt et foredrag med tema «Economic Impact of Building Regulations», og presenterte blant annet erfaringer fra arbeidet med TEK10 og TEK17.

CEBC (CONSORTIUM FOR EUROPEAN BUILDING CONTROL)

CEBC er en organisasjon med deltakere fra europeiske myndigheter og organisasjoner som er involvert i byggesak, -tilsyn og -kontroll. Formålet med nettverket er å utveksle kunnskap og erfaringer. Direktoratet har deltatt på de to møtene som har vært holdt i 2017, samt deltatt i prosjekter. Deltakelse i CEBC gir oss et stort europeisk nettverk som vi kan benytte ved faglige innspill. Det er også en kilde til å kunne innvirke på EU-kommisjonens arbeid med byggesaksbehandling og bygningskontroll, gjennom felles innspill.

«Departementet vil styrke DiBKs rolle som nasjonalt kompetansesenter innenfor bolig- og byggkvalitet.»

Tildelingsbrev for 2017

Styrke rollen som nasjonalt kompetansesenter for energi og miljø

Fagansvaret for områdene energi og miljø ble overført fra Husbanken til DiBK fra 1. januar 2017. Direktoratet har utarbeidet en strategi for perioden 2017-2020 der det overordnede målet er å bidra til å redusere ressursbruken i bygg og byggeprosess. Prioriterte satningsområder er energieffektivisering i eksisterende bygg og redusert bruk av bygningsmaterialer som inneholder helse- og miljøskadelige stoffer.

Direktoratet har hatt et nært samarbeid med Lavenergiprogrammet og har gjennomført 40 fagtreff i samarbeid med Lavenergiprogrammet og byggevarehandelen. Tema på fagtreffene har vært endringer i TEK17, avfallshåndtering og farlig avfall i eksisterende boliger, samt ettermontering av ventilasjonsanlegg i eksisterende boliger. Til sammen på fagtreffene har det deltatt 1 453 håndverkere.

Fagansvaret for byggeskikk

Fagansvaret for byggeskikk ble overført fra Husbanken til DiBK i 2016. Direktoratet har i 2017 innlemmet dette arbeidet i utviklingen av kompetansesenterrollen. Selv om arbeidet ikke har gitt konkrete synlige resultatet utad, har det påvirket arbeidet internt i direktoratet. Både hvordan aktiviteter er planlagt og gjennomført, og ikke minst hvordan kommunikasjonen eksternt har blitt vektlagt.

Direktoratet har startet et forprosjekt som skal revitalisere innholdet og profilen til Byggeskikk-nøkkelen, og sikre at det faglige innholdet blir tilpasset direktoratets ansvarsområder.

DiBK har også tatt over sekretariatsansvaret for Statens byggeskikkpris. Det er nå avklart at denne skal erstattes av en ny pris for god byggkvalitet. Det er lagt planer for utdeling av den nye prisen høsten 2018.

Effekt av regelverket på utvikling og bruk av innovative løsninger

Funksjonsbaserte byggeforskrifter ble introdusert i Norge i 1997, og er videreført i TEK17. Funksjonsbaserte regler angir i liten grad tekniske løsninger, men beskriver hvilke funksjoner som skal oppfylles og hvilke ytelser som er nødvendige for å oppfylle funksjonskravene. Ytelsene gis enten som krav i forskriften eller som preaksepterte i veiledningen. Det kan velges andre ytelser enn de preaksepterte i veiledningen, men dette forutsetter at ytelsene er dokumentert slik som det er angitt i forskriften.

Mulighetene til å dokumentere alternative ytelser varierer med de ulike områdene hvor forskriften stiller krav. For energieffektivitet og sikkerhet ved brann finnes analyse- og beregningsmetoder

som gjør det mulig å dokumentere ved analyse. På andre fagområder kan det være vanskelig å dokumentere alternativ utforming, fordi det mangler dokumentasjonsmetoder og tilhørende beslutnings- eller akseptkriterier.

Regelverket åpner for å bruke ny byggteknologi, hvis det foreligger dokumentasjon. Kravet om dokumentasjon for alternative ytelser og nye tekniske løsninger kan være en barriere. Slik dokumentasjon vil kreve høy kompetanse, i tillegg til vilje og ressurser i det enkelte byggeprosjekt.

Revisjon av forskriften for grunnlån

I samarbeid med Husbanken har DiBK kommet med forslag til revisjon av forskriften for grunnlån. Direktoratets bidrag har særlig vært å vurdere tildelingskriterier for helse- og miljøvennlige

boliger og energieffektiv oppgradering. I tillegg har vi sett på hvordan kriteriene kan konkretiseres nærmere og ivareta behovet for digitalisering.

Hovedmål 3:

Forvaltningen av bolig- og bygningssektoren skal være effektiv og brukerrettet

DiBK skal utøve bolig- og bygningspolitikken på en brukervennlig og effektiv måte. Det gjelder både oppgaver som berører eksterne og direktoratets egen virksomhet.

Direktoratet skal gjennom digitalisering legge til rette for effektiv saksbehandling i kommunene og at det finnes et godt tilbud av tjenester for aktørene i byggesektoren.

Det norske samfunn må gjennom en betydelig omstilling for å møte utfordringene med fallende oljeinntekter, relativt færre yrkesaktive og behovet for et grønt skifte. Regjeringen legger stor vekt på effektivisering av offentlige tjenester gjennom forenklinger, digitalisering og innovasjon.

Staten sørger for gode rammer for bolig- og bygningssektoren gjennom å utvikle og forvalte regelverk, økonomiske ordninger og kunnskap.

Det er kommunene som har ansvaret for å iverksette bolig- og bygningspolitikken lokalt. I hovedsak er det private som prosjekterer og bygger, står for finansiering og salg, og som forvalter og vedlikeholder bolig- og bygningsmassen.

Å forvalte den statlige og kommunale bolig- og bygningspolitikken på en brukervennlig og effektiv måte innebærer oppgaver som berører både kommuner, næringen og publikum. Dessuten stilles det krav til vår egen virksomhet i direktoratet.

Delmål 3.1: Brukervennlige og digitale tjenester

«DiBK skal gjennom ByggNett-strategien bidra til bedre og mer effektive digitale tjenester. Direktoratet skal stimulere til videre utvikling og implementering av digitale saksbehandlingssystemer for byggesaker i kommunene gjennom eByggesak. DiBK skal være pådriver for at aktørene i markedet ved hjelp av Fellestjenester BYGG og eByggesøknad utvikler gode søknadsløsninger for private så vel som profesjonelle tiltakshavere. »

Oppdrag i tildelingsbrevet

Direktoratet skal bidra til at partene i byggeprosessen samspiller best mulig og at ressursbruken ikke er større enn nødvendig. Vår oppgave er å bidra til effektivt samspill mellom partene, og sørge for at saksbehandlingen eller saksforberedelser den enkelte part gjennomfører ikke blir for ressurskrevende. I tillegg skal forvaltningen være åpen og sikre innbyggerne rettstrygghet.

Brukerne (innbyggere, BAE-næringen, kommunene og andre offentlige virksomheter) og deres behov skal være utgangspunktet. Digitalisering er et virkemiddel for å gjøre byggeprosessene enklere og mindre ressurskrevende. Direktoratets strategi bygger på at all utvikling skal basere seg på prinsippene om brukerretting og selvbetjening, og at de skal fremme bedre samhandling. Markedet skal stimuleres til å levere løsninger.

Oppfølging av ByggNett-strategien

ByggNett-strategien er i vesentlig grad i ferd med å bli realisert. Hovedprinsippet i direktoratets digitaliseringsstrategi er å legge til rette for at sluttbrukertjenester skal tilbys i markedet og at direktoratet legger til rette for digital bruk av regelverket.

Denne tilnærmingsmåten er i tråd med Digital agenda og sentrale retningslinjer i Digitaliseringsrundskrivet. ByggNett-strategien hadde fem satsingsområder. Gjennomgangen under viser at det er oppnådd vesentlige resultater innen alle.

1. Relasjonsutvikling

Det er etablert et godt samarbeid med KS om digitalisering av byggesaksprosessen. Dette har gitt gode resultater. Sammen med Kartverket og planavdelingen i Kommunal- og moderniseringsdepartementet tilrettelegger vi for digital tilgang til plan- og geodata gjennom prosjektet GeoLett. Sammen med Arbeidstilsynet jobber vi med å samordne søknad om yrkesbygg ved bruk av tjenesteplattformen Fellestjenester BYGG. Direktoratet har også deltatt aktivt og bidratt med finansiering av næringens arbeid med et Digitalt veikart for byggenæringen. Vi samarbeider med buildingSMART om å legge til rette for byggesaks-BIM.

2. Prosesser og metoder

På bakgrunn av ByggNett-strategien har vi valgt å benytte metoder som fremmer brukerorientering og brukerinvolvering. Gjennom bruk av tjenstedesign og demonstratorer har vi sikret brukerinvolvering i en tidlig fase i prosjektene. Utvikling av demonstratorer som konkretiserer mål og visjoner er en metode som har vist seg å være nyttig. Den agile arbeidsformen, der veien blir til mens vi går, som er nedfelt i strategien har gjennomgående blitt benyttet og dannet grunnlaget for resultater på digitaliseringsområdet.

3. Kompetansebygging

Et viktig kompetansetiltak er utarbeidelsen av brukerorienterte veivisere på web. Veiviserne bygger på tjenstedesign som metode. I samarbeid med KS er det etablert kursopplegg for å fremme kjøp av saksbehandlingsverktøy som støtter eByggesak. Vi har etablert en frokostmøte-serie med i alt seks møter i løpet av året. Hovedformålet med frokostmøtene har vært å informere om virksomheter som fremmer digitalisering i regi av DiBK, men også andre relevante tiltak i offentlig og privat regi.

4. Regelverksutvikling

Gjennom Fellestjenester BYGG, som nå settes i produksjon, legger vi grunnlaget for en digital byggesaksprosess. Det er også startet et pilotarbeid for å tilrettelegge byggteknisk forskrift for digital bruk, med vekt på regelsjekk ved hjelp av bygningsinformasjonsmodeller – BIM. I tråd med prinsippene i ByggNett-strategien vektlegger vi god samhandling med både IKT-leverandører og sentrale brukergrupper når vi tilrettelegger regelverket for digital bruk. Dette samarbeidet gir viktige innspill til hvordan regelverket kan utvikles og i større grad støtte digital anvendelse.

5. Utviklingen av Fellestjenester BYGG var det sentrale prosjektet innen verktøyutvikling i 2017

Dette er en tjenesteplattform for tjenesteleverandører og bygger i sin helhet på prinsipper som ble nedfelt i ByggNett-strategien, om å overlate utvikling av sluttbruker-verktøy til IKT-markedet. Det har blitt vektlagt å bidra til å etablere et velfungerende marked knyttet til byggesaksprosessen. Et tiltak som har vært prioritert er dialogmøter med leverandører med tjenestekonsesjon, for å utvikle løsninger for byggesøknader. Som ledd i realiseringen av strategien er stimulering av markedsutvikling generelt blitt prioritert gjennom dialog, innovativ anskaffelse og FOU-virksomhet.

ORGANISERING, STYRING OG FINANSIERING

Gjennom samarbeidet med blant annet KS, Bygg21, Kartverket og deltakelse med Digitalt veikart, har vi jobbet med å tydeliggjøre roller, ansvar og finansiering av framtidsrettet digitalisering i byggesaksprosessen. Ikke minst har det vært viktig for oss å avklare IKT-markedets rolle i forhold til å realisere målene i ByggNett-strategien. Samordning og standardisering, blant annet bruk av nasjonale felleskomponenter, er vektlagt for å styrke digitaliseringen på bred basis og forenkle tilgangen til offentlige tjenester. Et annet strategisk prinsipp som vi vektlegger er å skape rom for agile arbeidsformer, innovasjon og muligheter for raskt å ta i bruk nye teknologier.

I 2017 ble det gjort en vurdering av behovet for å revidere ByggNett-strategien og etablere nye resultatmål. Konklusjonen var at hovedprinsippene i strategien fortsatt er gjeldene og vil være en formålstjenlig ledesnor for digitaliseringsarbeidet, også i 2018. Revisjon av strategien er derfor ikke iverksatt, men vil bli vurdert innen utgangen av 2018.

UTVIKLING OG BRUK AV FELLESTJENESTER BYGG

Direktoratet er i ferd med å etablere første versjon av nasjonal, digital fellestjeneste som skal gjøre det enklere for kommersielle aktører å tilby søknadsløsninger for alle typer byggesøknader. Fellestjenester BYGG er den sentrale satsningen for å videreutvikle tilbudet av digitale tjenester til publikum, kommunene og næringen.

Det er gitt tjenestekonsesjon for bruk av tjenestene til 17 foretak. Disse foretakene utvikler nå ulike søknadsløsninger eller deler av søknadsløsninger. Flere av foretakene samarbeider om gode løsninger. Direktoratet har også inngått en samarbeidsavtale med Oslo kommune som allerede har noen digitale søknadsløsninger i drift. Løsningene skal etter hvert sendes kommunene via fellestjenestene. Oslo kommune er med dette en god, krevende kunde som bidrar med nyttig pilotering. Det er en viktig forutsetning at alle søknadssystemene som blir utviklet kan levere søknader til alle kommunene.

Gjennom året har vi testet og videreutviklet de grunnleggende innsendingstjenestene for byggesøknader gjennom Fellestjenester BYGG. Det er utviklet tjenester for fordeling og signering av alle de ulike ansvarsrettene i en byggesak, samt tjenester for utsending av nabovarsling via Altinn og sikker digital postkasse. Disse tjenestene settes i drift i første kvartal i 2018. Oslo kommune er foreløpig den eneste som har løsninger i drift, men det forventes at 5-6 nye søknadsløsninger vil komme i drift i løpet av første halvdel av 2018.

Fellestjenester BYGG er under stadig utvikling, og direktoratet har tett oppfølging av leverandørene, blant annet gjennom dialogmøter. Slik sikrer vi at alle forhold blir ivaretatt i søknadsløsningen og at ny funksjonalitet blir gjort tilgjengelig på en hensiktsmessig måte. Alle de nye interaktive veilederne som direktoratet utvikler, legges til rette på Fellestjenester BYGG slik at systemleverandørene kan benytte veilederne i sine systemer.

Fellestjenester BYGG er en felles plattform som kan være samlende for sektormyndigheter og andre offentlige instanser som er knyttet til byggesaken. Målet er at brukerne skal slippe å forholde seg til hvordan myndighetene er organisert. Det er nå lagt til rette for at Arbeidstilsynet kan motta sin del av byggesøknaden direkte fra Fellestjenester BYGG. Det har også vært samarbeid med Husbanken, som vurderer å benytte plattformen til innhenting av informasjon i forbindelse med søknader om grunnlån.

GEOLETT

En forutsetning for å få til gode og effektive søknads-løsninger, er at brukerne får tilgang til nødvendige og gode grunndata for forhåndsutfylling av søknaden. Dette kan være matrikkeldata, plandata, temadata og historiske data. Sammen med Kartverket, Kommunal- og moderniserings-departementet, og KS har DiBK startet prosjektet GeoLett for å sikre at gode grunndata gjøres tilgjengelig.

Prosjektet skal gå over tre år og har fått 14 millioner kroner fra Difi sin medfinansieringsordning. I prosjektet samarbeider vi med leverandør-markedet og stimulerer til innovasjon for å få fram bruk av ny teknologi. Gjennom demonstratorene MatrikkeLett og ByggLett har direktoratet spilt rollen som «krevende kunde». Målet er å gi kommunene gode oppskrifter på hvordan data kvalitetssikres og gjøres tilgjengelig. Direktoratets bidrag i dette prosjektet er egeninnsats.

BIM FOR BYGGESAK

I løpet av 2017 har DiBK i samarbeid med buildingSMART utarbeidet en spesifisering av BIM (byggningsinformasjonsmodeller) for byggesak. Det har vært vesentlig for oss å redusere mengden data til et minimum av hva som er nødvendig, for å ta stilling til byggesaken. BIM i byggesak vil i første omgang gi god informasjon om form og volumer, samt muligheter for å hente ut arealer automatisk. Vi jobber tett med leverandørene av tegnesystemene for å få til en effektiv løsning på dette.

TEST AV NYE SØKNADSSKJEMA FOR PRIVATPERSONER

Ved bruk av tjenestedesign har vi testet ut, i syv pilotkommuner, nye søknadsskjema og ny veiledning for søknadspliktige tiltak uten ansvar. Målet har vært å gjøre det enklere for privatpersoner å få komplett byggesøknad på første forsøk. Erfaringene fra pilotkommuner og søkere har vært positive, og innholdet er nå forbedret slik at det kan tilbys til flere kommuner og på Fellestjenester BYGG.

ENKLERE Å LAGE NYE VEIVISERE

Direktoratet har de siste årene laget flere digitale veivisere for å gjøre det enklere å forstå ulike deler av regelverket. For å effektivisere arbeidet, lagde vi i 2017 et sett av digitale maler som gjør det raskere å opprette og vedlikeholde slike veivisere. Malen er laget i åpen kildekode slik at tredjeparter også kan lage andre typer veivisere etter samme oppsett, eller tilpasse dagens veivisere for enklere gjenbruk på Fellestjenester BYGG.

DRIFT AV NASJONALT INSTALLASJONSREGISTER FOR LØFTEINNRETNINGER

Nasjonalt installasjonsregister for løfteinnretninger, Nireg, er et virkemiddel for å sikre sikker drift av heiser og andre løfteinnretninger. Registeret sikrer at det blir gjennomført periodisk sikkerhetskontroll av løfteinnretninger. Etter en konkurranse på begynnelsen av året ble drift, utvikling og brukerstøtte for Nireg overtatt av en ekstern driftsorganisasjon. Året har gått med til å følge opp den nye driftsorganisasjonen, og vi opplever at arbeidet har kommet i et godt spor.

I løpet av 2017 har DiBK i samarbeid med buildingSMART utarbeidet en spesifisering av BIM (byggningsinformasjonsmodeller) for byggesak.

Byggsøk

Søknader fra det nåværende nasjonale systemet for elektronisk byggesøknad, ByggSøk, kan tas imot i de fleste av landets kommuner. Det er fortsatt kommuner som jobber for å kunne ta i mot søknader direkte fra Byggsøk. Rundt 82 prosent av alle byggesøknader utarbeides i ByggSøk, men kun 32 prosent av søknadene bruker ByggSøk som kanal for innsending. Resten sendes via mail eller som vanlig post.

For å sikre en mer stabil drift av ByggSøk ble driften lagt om i 2016. Som et resultat av dette har driften i 2017 vært stabil og det har vært få driftsproblemer. Dagens ByggSøk skal utvikles og dette henger nøye sammen med utviklingen av nye systemer for eByggesøknad. Når de nye søknadsløsningene blir tilgjengelig i markedet, kan dagens ByggSøk stenges for nye søknader. I 2017 har ByggSøk vært en viktig testarena for Fellestjenester Bygg. Dette vil fortsett gjennom 2018, som et supplement til de løsningene som de eksterne konsesjonshaverne tilbyr.

Direktoratet vurderer løpende tiltak for å løfte fram de nye søknadsløsningene som skal gi brukerne et mer brukervennlig system, og kommunene mer komplette søknader. ByggSøk tilrettelegges nå slik at søknadene går til kommunene via Fellestjenester BYGG, på samme måte som søknader fra de kommersielle søknadsløsningene. På den måten kan kommunene motta alle søknader i samme format.

Ved bruk av Altinn vil også innlogging i ByggSøk kunne gjennomføres ved hjelp av MinID. ByggSøk skal også bruke signeringsløsningene i Altinn og sikker oversending via fellestjenestene til kommunene.

KOMMUNER SOM HAR TATT I BRUK

De tre sak/arkivleverandørene leverer saksbehandlingssystem som tilfredsstiller spesifikasjonene for eByggesak hva gjelder saksbehandling.

Trondheim kommune tok i bruk eByggesak 1. mai 2017 og før jul fikk de satt i drift den siste leveransen. Hjørtal kommune kom i drift med et annet system 31. oktober, og får sin versjon 2.0 i februar 2018. Kommunen rapporterer om stor tilfredshet. Syv kommuner i Kongsbergregionen, samt Voss kommune er godt på vei med utviklingen, men er ennå ikke i drift. Sandnes kommune og Bergen kommune har begge ganske nye anskaffelser som de nå forhandler om å få utvidet til eByggesak. Acos leverer systemet Acos Eiendom som skal oppfylle de samme funksjonene som er spesifisert i eByggesak, og det er ca 40 kommuner som har dette systemet i drift.

Tabell 15. Antall søknader til ByggSøk

Volumtall	2015	2016	2017
Antall søknader laget i ByggSøk	72 682	82 180	82 989

Volumtall	2015	2016	2017
Andel søknader ferdigstilt i ByggSøk	73%	82%	83%
Andel søknader sendt elektronisk i ByggSøk	30%	30%	32%
Antall kommuner som har koblet sine kart opp mot ByggSøk*	70	75	68

* Det er usikkert hvor mange av kartløsningene som faktisk virker. Årsaken til dette er at kartleverandørene i større grad selger disse dataene som egne leveranser.

Tabell 16. Oppsummering styringsparametere

Styringsparameter	Resultatmål	Resultat
Antall kommuner som har implementert eBygge-Sak	25 kommuner	Alle store leverandører til kommunene leverer. 3 kommuner har tatt i bruk løsningen. 40 kommuner bruker Acos Eiendom (med noe eByggesak-funksjonalitet).
Utvikling og bruk av Fellestjenester Bygg	Fellestjenester BYGG skal være etablert med grunnleggende innsendingstjenester for byggesøknader, elektronisk nabovarsel og pilot for regelsjekk for utvalgte områder av TEK.	Lanseres som planlagt.
	Fem ulike søknadsløsninger er operative for innsending av byggesøknader via Fellestjenester BYGG.	Noe forsinket, sannsynlig på plass 1. kvartal 2018.
	DiBK har etablert BIM som bærer av informasjon i byggesaken som supplement til tegninger.	Kravspesifikasjon etablert, implementering i aktuelle system gjenstår.

Tabell 17. Rapportering på oppdrag

Oppdrag		Status	Henvisning
6	DiBK skal etablere Fellestjenester BYGG på Altinn-plattformen.	I rute.	Se side 41.
7	DiBK skal vurdere tidspunkt for stenging av ByggSøk.	Utført, men enighet om at beslutningen tas i 2018	Se side 41.

Direktoratet vurderer løpende tiltak for å løfte fram de nye søknadsløsningene som skal gi brukerne et mer brukervennlig system, og kommunene mer komplette søknader.

Delmål 3.2: Effektiv tjenesteyting og forvaltning

DiBK skal ha en effektiv forvaltning av sin virksomhet og ha god kontroll med sine forvaltnings- og driftsoppgaver. Direktoratets må utnytte tildelte ressurser på best mulig måte. Vi reduserer det administrative arbeidet til et forsvarlig minimum.

Direktoratet skal sikre god og oppdatert informasjon til aktuelle brukere på nettsidene sine, og gjennomfører regelmessige brukerundersøkelser. Interninformasjonen er utviklet videre med aktiv

kompetansebygging gjennom interne verktøy. Dette gjelder blant annet på områder som anskaffelser, og ofte-stilte-spørsmål om regelverket.

Effektiv gjennomføring av markedstilsynet med produkter til byggverk

Resultatmålet for saksbehandlingstiden fra tipset eller henvendelsen er mottatt til det foreligger en beslutning om reaktivt tilsyn eller ikke, ble ikke oppnådd. Årsaken til avviket er sammensatt. Vi har rettet oppmerksomheten mot å gjennomføre tilsyn, i tillegg til at utviklingen av det nye saksbehandlingssystemet tok mye fokus i starten av året. Vi har også hatt utveksling av saksbehandlere i løpet av året, og dette har påvirket saksbehandlingstiden. Da det høsten 2017 ble klart at vi lå an til å ikke nå resultatmålet, iverksatte vi tiltak. Alle innkomne tips gjennomgås nå ukentlig av markedstilsynsmedarbeiderne og leder for å øke bevisstheten om dette. Det nye saksbehandlingsverktøyet har også funksjoner som gjør det lettere å holde oversikt over alle tips og henvendelser.

Vi gikk også gjennom de tipsene som var ubehandlet, for å sikre at det ikke var tips om produkter med høy risiko som ikke var behandlet. Vi ser allerede effekt av tiltakene. Saksbehandlingstiden etter at tiltakene ble iverksatt ligger godt under måltallet.

Saksbehandlingstiden for tilsynssakene er fremdeles ulik fra sak til sak. Heller ikke i år, i likhet med i 2016, gir det mening å regne ut et gjennomsnitt ettersom det kan være store forskjeller mellom kampanjenes omfang og den faglige kompleksiteten. Saksbehandlingsverktøyet er ferdig, og når det er implementert fullt ut, forventer vi en nedgang i saksbehandlingstid.

Personvernforordning

DiBK har på oppdrag fra KMD kartlagt bruken av informasjon som virkemiddel ved kjøp av nye boliger. Målet var å undersøke i hvilken grad forbruker legger vekt på informasjon om tilgjengelighet ved kjøp av ny bolig, og om bedre informasjon kan gjøre at flere vektlegger tilgjengelighet ved kjøp av ny bolig, uavhengig av hvilke krav som reguleres i byggt teknisk forskrift.

Effektiv forvaltning av sentral godkjenning

Avdelingen for sentral godkjenning har hatt fokus på omfang og tidsbruk når det gjelder både saksbehandling og tilsyn. De fastsatte måltallene viste seg å være for ambisiøse. Resultatet framgår av tabellen under.

Tabell 18. Saksbehandlingstider 2015-2017

Saksbehandlingstider	2015	2016	2017
Førstegangs	35	39	33
Endring	34	41	34
Fornyelse	37	40	34
Klagesak	160	241	306

Saksbehandlingstiden for søknader om sentral godkjenning skal være 28 dager. Den faktiske behandlingstiden avviker noe fra dette, til tross for nedgang i antall søknader. Måltallet for saksbehandlingstid for klagesaker er 120 dager. Resultatet for 2017 ble 306 dager. Viktige årsaker til dette er de utfordringene vi tidligere har beskrevet knyttet til utvikling og forvaltning av sentral godkjenning i 2017.

Praksisjusteringen som ble foretatt på høsten førte til at over 500 saker måtte vurderes på nytt. Dette påvirket saksbehandlingstiden.

Gjennom året har vi tatt igjen etterslepet etter økningen i antall klagesaker som kom etter regelendringene 1. januar 2016. Antall behandlede klagesaker var svært høyt etter ekstraordinær aktivitet i klagenemda.

Antall ubehandlede klagesaker er nå lavt og det forventes at avdelingen for sentral godkjenning i løpet av første halvår 2018 vil være i stand til å behandle saker i henhold til kravene.

Tabell 19. Oppsummering styringsparametere

Styringsparameter	Resultatmål	Resultat
Saksbehandlingstid i markedstilsynet	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid fra mottatt tips/henvendelser til det foreligger en beslutning om reaktivt tilsyn eller ikke, skal være på 15 dager.	Bare delvis oppnådd. Se omtale over.
Saksbehandlingstiden i sentral godkjenning (søknader)	Saksbehandlingstiden for nye søknader i sentral godkjenning skal ikke overstige 4 uker.	Noe lengre enn målet. Se omtale over.
Saksbehandlingstiden i sentral godkjenning (klager)	Saksbehandlingstiden for klager på vedtak i sentral godkjenning skal ikke overstige 120 dager.	Langt unna målet. Se omtale over.

Tabell 20. Rapportering på oppdrag

Oppdrag	Status	Henvisning
8	DiBK skal levere evalueringsplan for direktoratets virkemidler for perioden 2017 – 2019	Lvert i henhold til avtale
9	DiBK skal levere en analyse av data i KOSTRA som reddegjør for utviklingen i kommunal byggesaksbehandling og i kommunalt tilsyn med byggevirksomheten.	Lvert i henhold til avtale. Omtalt på relevante steder i rapporten

Se side 27.

Brukernes opplevelser av DiBKs tilbud og tjenester

Direktoratet gjennomfører årlig en brukerundersøkelse blant byggesaksenhetene i alle kommuner og med alle foretak som har sentral godkjenning. I undersøkelsen spør vi om brukernes tilfredshet med direktoratets tilbud og tjenester. Undersøkelsen gjennomføres på e-post.

Brukerundersøkelsen for 2017 viser fortsatt høy tilfredshet. Fire av fem kommuner har et godt inntrykk av direktoratet, mens to av tre foretak med sentral godkjenning alt i alt har et godt inntrykk av direktoratet.

KOMMUNENE

Kommunene har mye kontakt med direktoratet. Det siste året har ni av ti kommuner vært i kontakt med oss. Nettsiden er den mest brukte kontaktformen, fulgt av e-post, telefon og direkte kontakt.

I 2017 er andelen som har hatt direkte kontakt gjennom konferanser og møter økt fra tidligere år. Dette skyldes at direktoratet i 2017 har holdt flere innlegg på konferanser og møter, blant annet i samarbeid med Norsk kommunalteknisk forening.

Når kommunen kontakter direktoratet er det hovedsakelig med spørsmål om byggreglene. I 2017 ser vi imidlertid også en økning i henvendelser fra kommunene med spørsmål om produktdokumentasjon. Dette skyldes antagelig at tilsyn med produktdokumentasjon har vært et fokusområde for kommunene i 2017. Sju av ti kommuner opplever at de får klare svar på sine henvendelser til direktoratet.

Kommunene etterlyser imidlertid raskere svar på sine henvendelser. 50 prosent mener det tok lengre tid enn forventet å få svar på sin henvendelse på e-post. Kommunene arbeider innenfor tidsfrister og er avhengig av raske svar fra direktoratet. Direktoratet vurderer nå å prioritere henvendelser fra kommunene framfor andre henvendelser, for å korte ned svartiden.

FORETAKENE

Flertallet av foretakene med sentral godkjenning har et positivt inntrykk av direktoratet, men ikke fullt så godt som kommunene. Andelen av foretak som har et godt inntrykk av direktoratet ligger på 66 prosent og har falt fra 71 prosent i 2015. Den synkende tilfredsheten i 2017 kan trolig knyttes til endringer i kvalifikasjonskravene for sentral godkjenning. En del foretak opplever å bli satt ned i en lavere tiltaksklasse enn de hadde tidligere, til tross for at kompetansen i foretaket er den samme.

Blant foretakene som svarte på undersøkelsen har 35 prosent ikke hatt kontakt med direktoratet det siste året. Dette er en økning på sju prosent fra 2016. Når foretakene kontakter direktoratet, har de spørsmål om sentral godkjenning og byggregler.

Foretakene er alt i alt mer fornøyd med direktoratets responstid enn kommunene og er klart mest fornøyd med responstiden på telefon. Foretakene ønsker imidlertid mer konkrete og tydelige svar fra direktoratet, med et enklere og mer tilgjengelig språk.

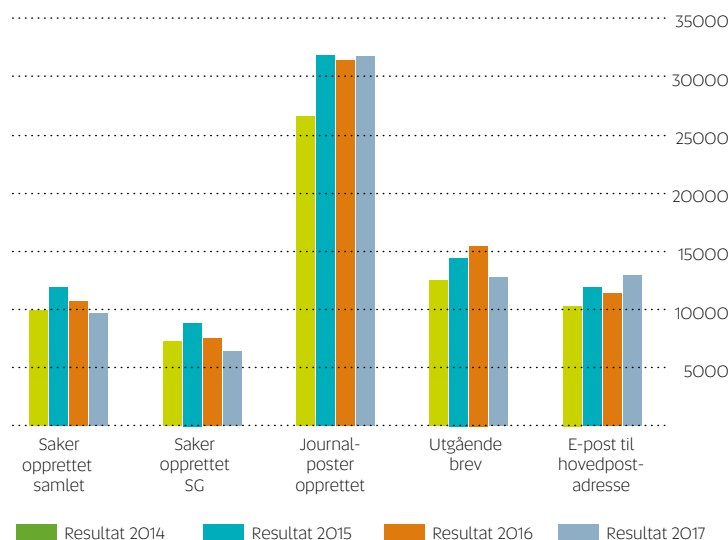
FÅ SVAR PÅ NETT

Tilfredsheten med direktoratets nettsider stiger blant kommunenes byggesaksenheter. Hele 94 prosent av kommunene er tilfreds med sidene, mens foretak med sentral godkjenning er noe mindre tilfreds.

Direktoratet arbeider for at brukerne våre i større grad skal få svar på sine spørsmål på våre nettsider, og at antall henvendelser på telefon og e-post skal reduseres. Brukerundersøkelsen viser at brukerne ofte er på nett før de kontakter direktoratet, slik at vi har et godt grunnlag for å nå dette målet. Hele 97 prosent av kommunene har forsøkt å finne informasjonen de trengte på dibk.no før de tok kontakt, mens 80 prosent av foretakene gjorde det samme.

Direktoratet vil arbeide videre med å gjøre nettsidene mer brukervennlige, slik at brukerne finner informasjonen de leter etter.

Figur 6. Antall faglige henvendelser i 2017 – skriftlig

OVERSIKT OVER DOKUMENTASJON OG STATISTIKK SOM ER RAPPORTERT

Direktoratets nettside, dibk.no, er vår viktigste kommunikasjonskanal. Bruken av nettsidene er gått opp én prosent sammenlignet med 2016.

Det mest brukte innholdet er byggesaksblanketter, byggteknisk forskrift med veiledning og byggesaksforskriften med veiledning. Veiledningene til forskriften skal til enhver tid være oppdatert. Forskriftsteksten importeres automatisk fra Lovdata, slik at brukerne alltid skal finne gjeldende regelverk på dibk.no.

Nettsidene brukes i hovedsak på desktop, mens kun 16,5 prosent av bruken skjer på mobiltelefon eller nettbrett. Dette gjenspeiler at hovedtyngden av nettsidens brukere er profesjonelle som bruker nettsiden i arbeidstiden.

OVERSIKT OVER FAGLIGE HENVENDELSER

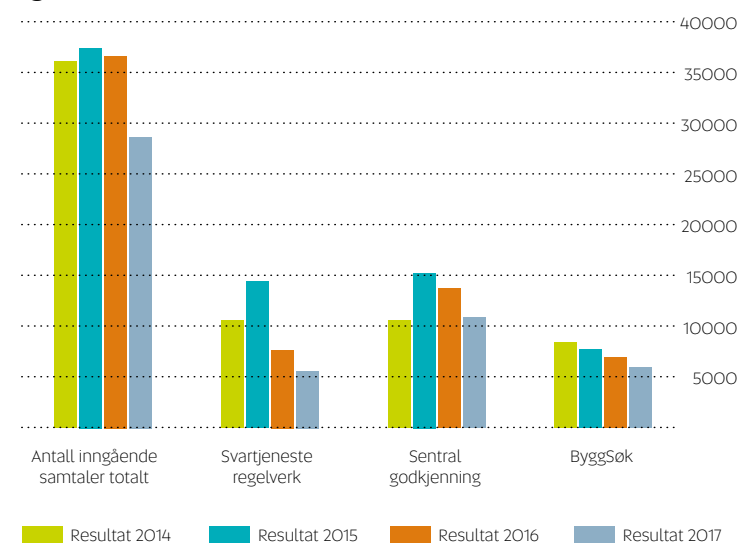
Direktoratet får daglig mange henvendelser fra våre brukergrupper, både privatpersoner, ansvarlig søkere, rådgivere, byggherrer og utbyggere. De fleste spørsmål gjelder forhold rundt tolkning av vårt regelverk, og praktisk anvendelse av dette. En vesentlig andel av spørsmålene kommer fra kommunenes byggesaksavdelinger som ber om råd og veiledning i enkeltsaker.

Direktoratets svartjeneste på telefon er delt inn etter fagområder. Svartjenesten for regelverket mottok totalt 5 616 henvendelser gjennom 2017. Svartjenesten for Byggsøk skal i første rekke være en teknisk support for brukere av Byggsøk, men får også mange spørsmål om tolkning av regelverket. Byggsøk sin svartjeneste mottok totalt 5 968 henvendelser. Sentral godkjenning mottok totalt 10 823 henvendelser på telefon i 2017.

Antallet telefonhenvendelser viser en nedgang fra tidligere år. Vi tror dette delvis har en sammenheng med omstruktureringen av innholdet på nettsiden, og at brukerne nå i større grad finner det de leter etter. Delvis skyldes det også en overrapportering i tidligere år (om lag 8 prosent), på grunn av feil i dataauthenticeringen.

Gjennom året mottok vi om lag 3 000 skriftlige henvendelser med spørsmål om regelverket. Henvendelsene var fordelt på de ulike fagområdene.

Figur 7. Antall innkomne telefoner i 2017

BEDRE BESLUTNINGSGRUNNLAG

De seks utredningsspørsmålene i utredningsinstruksen, er nå innarbeidet i våre rutiner for regelverksutvikling. Vi har ansatt samfunnsøkonomisk kompetanse som brukes i utredninger, og vi jobber kontinuerlig for å forbedre oss på dette området.

Vi anser at vi har lykket med gode utredninger i en del tilfeller, slik som utredningen av seriositetsregisteret og videreføring av fokusområder for kommunalt tilsyn, men vi ser også at vi har et potensial til å utvikle oss på dette området. Fagområdet er blitt styrket ytterligere i løpet av året, i tillegg til at organisasjonen utvikles til å tenke gode beslutningsgrunnlag i alt vi gjør.

OPPFØLGING AV FOU RAPPORTERING:

Direktoratets hovedprioriteringer for FoU-virksomheten i 2017 har vært knyttet til digitalisering og oppfølging av ByggNett-strategien, forbedring av kunnskaps- og faktagrunnlaget for byggsektoren og regelverksutvikling av byggt teknisk forskrift.

Alle sentrale FoU-rapporter som er utarbeidet for direktoratet i 2017 er oversendt til departementet til orientering, i henhold til gjeldende rutiner og mal for oppsummering av FoU.

Direktoratet får daglig mange henvendelser fra våre brukergrupper....
De fleste spørsmål gjelder forhold rundt tolkning av vårt regelverk
og praktisk anvendelse av dette.

4

STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN

Mål og resultatkrav som eierdepartementet har gitt gjennom tildelingsbrevet og styringsdialogen, ble oppfylt på en god måte i 2017. I tillegg til fokus på kvalitet i de faglige leveransene bidro hensiktsmessig styring og kontroll, sammen med prioritering og effektivisering, til resultatoppnåelsen.

Det gjennomføres hele tiden justeringer i systemer og prosedyrer for styring og kontroll i virksomheten. I 2017 har vi gjort tiltak, men vi vil øke fokus på effektivitet og administrative innsparinger – et viktig virkemiddel i å utvikle måloppnåelsen mot det som har best effekt og mest nytte for direktoratets brukere. Dette er en positiv utvikling som også understøttes gjennom avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen.

Styringsdialogen med departementet er betydelig endret de siste årene. Den har nå en hensiktsmessig form som tydeliggjør oppdraget på overordnet nivå og på et tidligere tidspunkt, uten at det blir detaljstyring som begrenser fleksibiliteten og valget av virkemidler.

Direktoratets samlede oppdrag har vært i utvikling gjennom flere år, med nye og videreutviklede ansvarsområder. Dette omfatter overføringen av fagansvaret for energi, miljø og byggeskikk fra Husbanken. Det var til sammen 86 ansatte i direktoratet ved årets utgang, og med flere nytilsetninger fra årsskiftet går vi inn i 2018 med 94 ansatte. De økonomiske rammene er tilpasset for å understøtte nye forventninger til oppgavene vi skal løse.

For å møte nye utfordringer ble det gjennomført organisatoriske endringer fra 2015/2016. Nye organisatoriske endringer er ikke gjennomført i 2017. Erfaringene fra de siste to årene danner et godt grunnlag for å vurdere effekter og foreta presiseringer, og eventuell ny utvikling i organisasjonsstruktur og arbeidsdeling gjennom 2018.

Revisjonsberetningen fra Riksrevisjonen hadde ingen merknader for 2017. Dialogen med Riksrevisjonen er konstruktiv og gir oss verdifulle innspill til forbedringer og utvikling i den økonomiske styringen og dokumentasjonen av virksomheten.

Det er ikke avdekket noen vesentlige risiko-forhold gjennom de interne styrings- og kontrollsystemene.

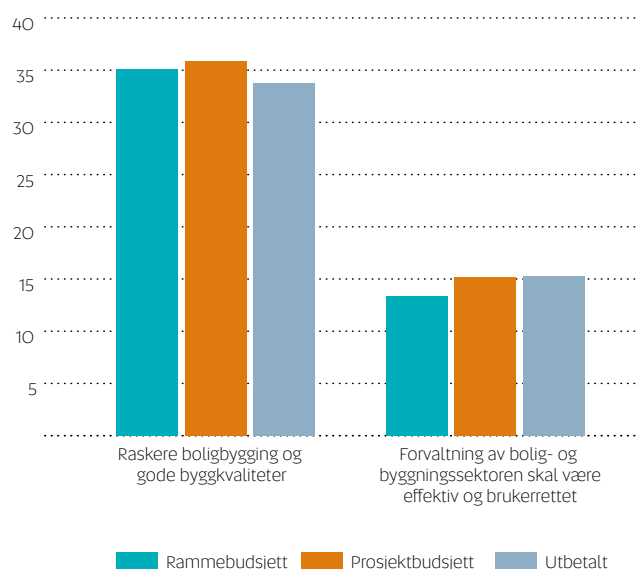
Risikostyring og intern kontroll i direktoratet

Risikostyring er en vesentlig del av direktoratets styringssystem på flere nivåer, og bidrar til at vi sikrer måloppnåelse ved å sette inn de riktige tiltakene, til riktig tid. Risikostyring brukes aktivt for de viktigste delene av oppdraget og i større prosjekter med en risikoprofil. Dette gir oss et godt grunnlag for å kommunisere risiko og potensielle avvik i styringsmøter med departementet, og tiltak kan diskuteres og videreutvikles.

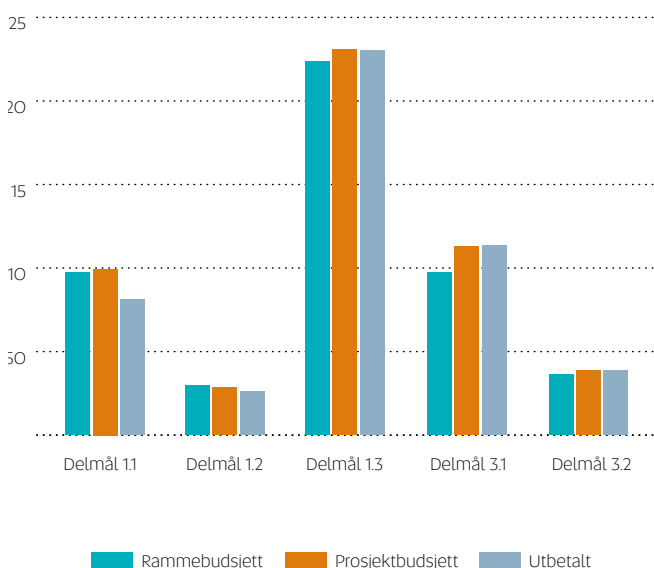
Direktoratets sikkerhets- og beredskapsstyring er nedfelt i en krisehåndteringsplan. I tillegg vurderes behovet for ytterligere beredskapsdokumentasjon og eventuell kompetanseheving på området.

Direktoratet forvalter store ressurser for faglig, ekstern aktivitet gjennom post 22 Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling. Vi legger vekt på risiko og vurdering av effekt på måloppnåelsen når vi prioriterer bruken av disse midlene. De faglige midlene styres med en formell godkjenningsprosedyre, slik at det enkelte prosjekt er knyttet til direktoratets arbeidsplan. Dermed sikres koblingen til oppdraget i tildelingsbrevet og tilhørigheten til departementets målstruktur. For 2017 var fordelingen slik:

Figur 8. Fagbudsjett fordelt på hovedmål.

Figur 9. Fagbudsjett fordelt på delmål

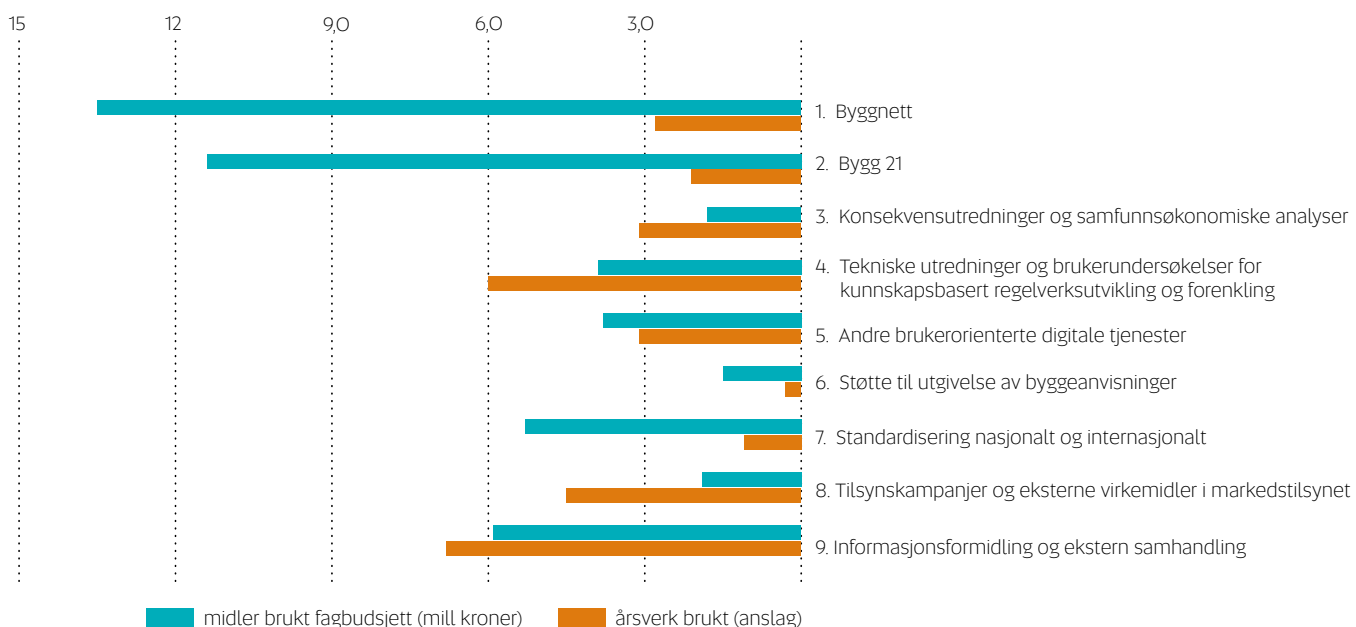

I 2017 er dette elementet i styring og kontroll videreutviklet. Vi kan nå se økonomiske og personalmessige ressurser i sammenheng, fordelt på oppgavekategorier i fagbudsjettet. Dette er et steg i riktig retning for å kunne se og vurdere den samlede ressursbruken. Det gir oss et grunnlag for mer helhetlig effektiviseringsarbeid framover.

For styring og utvikling av tiltak for avbyråkratisering og effektivisering er det vesentlig å følge med på parametere som gir indikatorer på dette fagfeltet. Derfor har vi som målsetting at driftskostnader per årsverk skal vise en nedadgående tendens slik vi ser det i tallmaterialet for årene 2015 til 2017.

Kostnaden regnes ut med basis i alle driftskostnader på post 1 og 22 på kontoplanen.

Figur 10. Disponering av fagbudsjett og personalressurser per kategori.

PORTEFØLJE- OG PROSJEKTSTYRING

Med risikostyringen som utgangspunkt utvikler direktoratet prosjektstyringen. Vi etablerer tydelig ansvar og tydelige, formelle beslutningskrav knyttet til det faglige innholdet og til budsjett-disponeringen for de faglige prosjektene.

Ved begynnelsen av året fører gode prosesser fram til et rammebudsjett for fagbudsjettet. Prosjektene kan deretter budsjetteres og følges opp innenfor rammene. En viktig prioriteringsmekanisme er å revidere rammebudsjettet formelt i ledermøter, og dermed flytte ressurser ved behov, slik at vi sikrer leveransen. På denne måten har budsjettstyringen de siste årene utviklet seg fra en praksis som kunne virke konserverende, til å bli en dynamisk modell der omprioriteringer, for å støtte ønskede effekter i oppdraget, er blitt det normale.

For IKT-relaterte prosjekter brukes også porteføljestyring gjennom et internt organ, DIGI-rådet, med tydelige, formelle krav til utredning, samordning og rapportering for prosjektene.

EFFEKTIV OG BRUKERRETTET FORVALTNING

Effektivisering og brukerretting av direktoratets virksomhet og tjenester er en tydelig utviklingstrend i arbeidsplanleggingen. Dette forutsetter at vi har fakta som grunnlag for oppgaveløsningen. Hvordan virker reglene? Hvilke faktorer bidrar til å sikre byggkvalitet? Har tiltaket tilstrekkelig og ønsket effekt? Slike spørsmål står stadig mer sentralt i all planlegging og prioritering. Med et riktig fakta-grunnlag oppnår vi bedre effekter av direktoratets samlede ressurser, til det bedre for både brukere og samfunnet.

Vi forventer at denne utviklingen fortsetter, og vi ser det gjennom tydeligere krav i tildelingsbrevet og styringsdialogen. Ytterligere forbedringer i styring og kontroll står derfor sentralt i den videre planleggingen.

Brakerundersøkelser og evalueringer gir oss stadig mer kunnskap som basis for analyse og utvikling av regelverk, og for utvikling av alternative virkemidler. Eksempel på sistnevnte er brukerstyrte og digitaliserte tjenester.

Et godt eksempel på dette er utviklingen av eByggesak og eByggesøknad, under ByggNett-strategien. I 2017 ble en vesentlig milepæl nådd gjennom utvikling og implementering av de første felleskomponentene for elektronisk plan- og byggesak, som er gjort tilgjengelig på Altinn-plattformen.

Dette gjør det enklere og mer gjennomførbart at riktige digitale tilbud utvikles i markedet.

Effektiviseringsgevinstene av de samlede ByggNett-aktivitetene vil ha betydelig effekt på kommunenes byggesaksbehandling og dataflyt, og redusere belastningen for brukerne.

UTVIKLING OG EFFEKTIVISERING

DIBK har en IKT- og nettstrategi som skal oppdateres i 2018. Basert på denne strategien har utviklingen av interne og eksterne systemer foregått i tråd med planene, med fokus på brukerrosettning og med mål om en enklere hverdag. De viktigste prosjektene og effektene i 2017 er:

- Et saksbehandlingsverktøy for markedstilsynet er utviklet og satt i drift. Dette gir økt effektivitet og lavere saksbehandlingstider i tilsynet. Samtidig er kostnadene beskjedne da vi har gjenbrukt eksisterende tilsynsverktøy i sentral godkjenning.
- Samhandlings- og dokumenthåndteringssystemet Office 365 ble fullt ut implementert i 2017. Dette gir nye muligheter for felles elektronisk dokumentutvikling og nye verktøy for planlegging og elektronisk samhandling. Sammen med godt utbygde videoløsninger som brukes stadig mer, har vi utvidet mulighetene for effektivt samspill internt og eksternt. Effekten vil være selvforsterkende etterhvert som brukerkompetansen øker.
- Høringsløsningen som ble satt i drift i tilknytning til høringen av TEK17, er videreutviklet og tilpasset for senere høringer. Løsningen er effektiviserende både for de som gir svar på høringer og for den interne bearbeidingen av høringssvarene.
- Saksbehandlingsverktøy for sentral godkjenning og tilsyn er videreutviklet med bedre brukervennlighet for foretakene, saksbehandlere og tilsynsmedarbeidere. Dette gir mer saksbehandlingskapasitet og flere utførte tilsyn. Direkte kobling til skatt for kontroll av skatteopplysninger fungerer nå godt sammen med foretakenes innlogging gjennom Altinn.
- Direktoratets tilbud på nett er utviklet med god kunnskap om hva brukerne etterspør. Direktoratets rolle som kompetansesenter er tydeliggjort på dibk.no og får gradvis mer innhold gjennom 2018. Bedre kunnskap om og systematisering av brukernes direkte spørsmål til direktoratet, gir oss bedre innspill til nettsidene. Sidene oppdateres nå raskere, med mål om økt selvbetjening.
- Riktige anskaffelser er en viktig suksessfaktor for å få ønskede effekter av ressursene i fagbudsjettet vårt. Samtidig er anskaffelsene ressurskrevende. Et nytt verktøy for effektiv utvikling av anbudsdokumentene og elektronisk håndtering av tilbudene ble implementert som obligatorisk i 2017, etter informasjon og kursing.
- Alle eksternt eksponerte, digitale tjenester driftes nå etter planen i skybaserte løsninger som gir økt sikkerhet og stabilitet. Samtidig frigjør det ressurser for mer utvikling og støtte til intern IKT-bruk.

Direktoratet hadde som mål å begrense drifts- kostnader utenom lønn, for å legge til rette for tilføring av nødvendig kompetanse. Årets målsetting om at disse kostnadene ikke skulle ha ytterligere vekst selv om antall ansatte øker, er nådd. Økt fokus på systematikk og behovsprøving av administrative anskaffelser, sammen med en konkret gjennomgang og prioritering av interne kostnader, ga tilsiktet effekt.

Bemanning og kompetanse

Direktoratets utvikling, med nye ansvarsområder, nye arbeidsformer og noe økt ressurstilgang, har skapt et behov for ny og utvidet kompetanse på flere områder. I 2017 gjelder dette særlig kompetanse knyttet til direktoratets utvidede rolle som kompetansesenter. Dette gir oss en større bredde i tilgjengelig kompetanse på fagområder som samfunnsøkonomiske analyser, utredningsmetodikk, tjenstedesign og brukerdiallog.

I de tilfellene der det er behov for å tilføre kompetanse, utfører vi tydelige behovsanalyser som legges til grunn for tilsettingsprosessen. Behovsanalysene tar utgangspunkt i ønsket utvikling for direktoratet.

Som del av den statlige satsningen for flere lærlingeplasser er direktoratet godkjent lærebedrift. Vi har en lærling i kontorlag som fullfører sitt utdanningsløp hos oss i 2018. Oppgaven med å dyktiggjøre en lærling for arbeidslivet oppleves som meningsfylt og ressurskrevende.

LIKESTILLING

Ved utløpet av 2017 hadde direktoratet 81 ansatte, hvorav 42 kvinner og 39 menn. Kvinneandelen for ledere i direktoratet er på 50 prosent.

REKRUTTERING OG KJØNNSFORDELING

Direktoratet har hatt en utskifting i staben (turnover) på 23,5 prosent. Dette er et relativt høyt tall og utskiftingen har vært størst i kategorien saksbehandlere og kontortilsatte. Noe av årsaken er saksbehandlere som skal videre i sin karriere, samt at flere unge har ønsket å fortsette sin utdanning.

Kjønnsfordelingen for kontortilsatte har endret seg fra å ha størst andel menn i 2016 til å ha flest kvinnelige ansatte i 2017. For saksbehandlere er andel menn fortsatt høyest. Endringene både for kontortilsatte og saksbehandlere henger sammen med utskiftingene i staben, og direktoratet følger med på utviklingen. For mellomledere har vi nå lik fordeling mellom kjønnene.

Tabell 21. Registreringsskjema for tilstandsrapportering (kjønn) 2017 *

		Kjønnsbalanse			Lønn		Deltid		Midlertidig ansettelse		Foreldrepermisjon		Legemeldt sykefravær	
		M	K	TOT	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
		%	%	ANT.	MD	MD	%	%	%	%	%	%	%	%
Totalt i virksomheten	I ÅR	48	52	81	54 376	49 593	3	2	3	4	1	-	5	8
	I FJØR	55	45	88	50 619	49 095	4	10	1	-	2	5	3	4
Toppledelse	I ÅR	100	0	1	102 317	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	I FJØR	100	0	1	102 317	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mellomledelse	I ÅR	50	50	8	77 607	72 056	-	-	-	-	-	-	-	-
	I FJØR	62	38	8	77 835	68 503	-	-	-	-	-	-	-	-
Alternativ karrierevei	I ÅR	41	59	32	62 119	55 303	-	-	5	-	-	-	-	-
	I FJØR	46	54	28	62 929	56 871	4	7	-	-	-	-	-	-
Saksbehandlere	I ÅR	59	41	29	43 966	42 597	17	-	-	-	-	-	-	-
	I FJØR	56	44	34	44 397	43 249	3	9	3	-	-	-	-	-
Kontortilsatte	I ÅR	36	64	11	37 617	33 253	-	-	-	-	-	-	-	-
	I FJØR	56	44	16	37 359	36 641	-	-	-	-	-	-	-	-

* Definisjon på kategoriene:

Mellomledelse: avdelingsdirektør, kommunikasjonsjef, seksjonsleder.

Alternativ karrierevei: prosjektleder, fagdirektør, sjefingeniør, senioringeniør, seniorarkitekt, seniorrådgiver

Saksbehandler: overingeniør, rådgiver, arkivleder

Kontortilsatte: avdelingsingeniør, førstekonsulent og konsulent

Direktoratet oppfordrer søkere med innvandrerbakgrunn og nedsatt funksjonsevne til å søke ledige stillinger. Selv om ikke søkerantallet er stort, har det i 2017 vært noen kvalifiserte søkere. Tilpasningsavtalen til Hovedavtalen gir grunnlag for hvordan rekrutteringsprosesser skal gjennomføres for å sikre målsetningen. Lokalet i Oslo ble utbedret for å øke tilgjengeligheten for ansatte og besøkende med nedsatt funksjonsevne.

Etnisitet: 7,4 prosent av direktoratets ansatte har en annen etnisk bakgrunn enn norsk.

LØNNS- OG ARBEIDSFORHOLD

Det er fortsatt lav lønnsforskjell mellom kjønnene, og tidligere differanse mellom mellomlederne har nå jevnet seg mer ut. Lønnsutviklingen skjer hovedsakelig i de lokale forhandlingene, men ved større endringer eller for å beholde viktig kompetanse gjennomføres det også forhandlinger på særlig grunnlag. For nyansatte gjennomføres det en lønnsvurdering etter 12 måneder.

SYKEFRAVÆR

Direktoratet er en IA-virksomhet og arbeidsmiljøutvalget har bestemt målsettingen om et lavere sykefravær enn gjennomsnittet i staten, som var 5,6 prosent. Resultatet i 2017 ble et sykefravær på 7,4 prosent. Økningen skyldes i stor grad langtidssytekemeldte for forhold som ikke er jobbrelatert. Direktoratet har i samarbeid med bedriftshelsetjenesten bistått ansatte som har hatt behov for rask tilgang til behandlinger, både fysisk og psykisk. Direktøren har også hatt fokus på fraværsoppfølging i ledergruppen for å bidra til tiltak som kan være med på å redusere sykefravær.

ARBEIDSMILJØ

Annethvert år gjennomfører direktoratet Difis medarbeiderundersøkelse utviklet spesielt for staten. Siste undersøkelse var i 2016. Det ble utviklet avdelingsvise oppfølgingsplaner som er fulgt opp og videreført i 2017. En ny undersøkelse gjennomføres etter planen i 2018, der vi kan verifisere om utviklingstiltakene som har vært gjennomført har fått målbar effekt.

Direktoratet for byggkvalitet har nulltoleranse for mobbing og ufin oppførsel. Dette er tydelig formidlet i virksomheten sammen med en forventning om at alle bidrar til å forebygge, melde fra eller stanse eventuell uakseptabel adferd. I kjølvannet av «Me too»-fenomenet er det også tydelig formidlet at nulltoleransen selvsagt også gjelder alle former for seksuell trakassering.

Det er ikke avdekket utfordringer eller mottatt formelle varsler knyttet til dette i 2017.

UTVIKLINGSMULIGHETER

Muligheter for kompetansebygging for å utvikle egne arbeidsresultater og direktoratets utvikling, er en del av avdelingsledernes personalledelse. Dette håndteres minst årlig gjennom samtaleguide for medarbeidersamtaler.

I 2017 var 23 prosent av de ansatte på kortvarige kompetansehevende tiltak og kurs internt og eksternt. Det er også noen som har deltatt på lengre kurs eller utdanningsløp med eksamen. Konferanser og seminarer er ikke med i beregningen.

MÅLBruk

Direktoratet rapporterer målbruk til Språkrådet. Nær alle blanketter er tilgjengelige på begge målformer og andelen stillingsannonser på nynorsk er økt fra 2016, men direktoratet erkjenner at vi tilfredsstiller ikke kravene i målloven. Vi arbeider med å styrke bruken av nynorsk, spesielt på nettsidene våre.

FORVALTNING AV EGNE EIENDELER

DiBK leier lokaler i Mariboes gate 13, Oslo og i Hunnsvegen 5, Gjøvik. I 2017 er lokalene i Oslo videreutviklet med mer landskap og færre cellekontorer, for å øke arealeffektiviteten og skape mer varierte arbeidsmåter.

Materielle verdier på arbeidsstedene er sikret med alarm og tilgangskontroll. Risiko knyttet til stadig mer bruk av mobile enheter som bærbare maskiner, mobiltelefoner og nettbrett er under god kontroll gjennom nye systemer for oversikt, oppsett og eventuell gjenfinning eller fjernsletting ved tap.

5

VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER

Direktoratet for byggkvalitet er i betydelig utvikling både som myndighet, kompetansesenter og statens rådgiver. Dette krever en bevissthet overfor de krefter og trender som påvirker oss, enten det er i form av teknologisk utvikling, endringer i klima og naturforhold, demografiske endringer eller det er sosioøkonomiske eller kulturelle forhold. Tar vi ikke disse på alvor vil vi vanskelig kunne levere på vårt årlige oppdrag, eller leve opp til vår visjon om gode bygg for et godt samfunn.

BÆREKRAFT OG DET GRØNNE SKIFTET

Byggsektoren kan spille en viktig rolle i det grønne skiftet. Noen stikkord her er mindre energibruk, reduserte avfallsmengder og mindre klimagassutslipp. I en sirkulær økonomi blir de materielle ressursene værende i det økonomiske kretsløpet gjennom gjenvinning av materialer, ombruk, reparasjon, oppussing og forbedring. Minst mulig ressurser skal gå tapt.

Byggsektoren produserer store mengder avfall. Gjenvinningsgraden er for lav, potensialet for en mer effektiv og bærekraftig ressursutnyttelse er stort. Dette gjelder også for energi. Livsløpsvurderinger og fokus på mer enn investeringskostnaden i dag, er et viktig element i den nødvendige endringen. Disse forholdene utfordrer regelverket, krever nye og bedre beregningsmetoder, mer kunnskap og stiller høyere krav til kompetanse hos bestiller. Offentlige virkemidler må utvikles og innrettes slik at de støtter en grønn verdiskapning.

Direktoratet må utvikle relevante svar på disse utfordringene i samspill med andre myndigheter og med berørte i næringen.

Utfordringen er hvordan direktoratet best kan være en pådriver i en slik utvikling og hvilke virkemidler som vil være mest effektive.

Enkeltaktører ligger langt framme også i et internasjonalt perspektiv.
Utfordringen er å spre kunnskap og beste praksis.

BYGGENÆRINGEN I ENDRING

Verden omkring oss preges av raske endringer, økende digitalisering og substansielle skift i teknologi. Mange sektorer preges av stor omstilling og til dels stor endringer i forretningsmodeller. Vi ser tendenser også innen bolig- og bygningssektoren. Dette vil få konsekvenser for oss som myndighet. Bygge- og anleggsnæringen må møte endringer som: Raskere og billigere høykvalitets oppmåling og undersøkelser av terreng, eksisterende bygg, grunnforhold osv. Økt bruk av BIM med mange dimensjoner. Nye former for digital samhandling og mobilitet. 'Internet of things' og sensorteknologi gir nye muligheter. Nye byggematerialer og metoder (inkludert 3D print). Alt dette utfordrer dagens prosjektgjennomførings- og forretningsmodeller. Utviklingen utfordrer også regelverket.

Byggenæringen har utfordringer knyttet til kompetanse, arbeids- og konkurranseforhold. Det er betydelige innslag av useriøse virksomheter. Byggenæringen har også utfordringer med produktivitet. En stor del av næringen leverer likevel svært bra. Enkeltaktører ligger langt framme også i et internasjonalt perspektiv. Utfordringen er å spre kunnskap og beste praksis.

Det er betydelig offentlig debatt om bolig- og byggkvalitet, regelverk og kostnader. Dette er positivt, men debatten preges delvis av at det ikke finnes et godt, omforent faktagrunnlag. Direktoratet har tatt flere initiativ til å bedre denne situasjonen og vil fortsette dette arbeidet, blant annet i samarbeid med Bygg21.

Det er positivt at deler av næringen har samlet seg om et «Veikart for digitalisering av byggenæringen». Næringens egen oppfølging av veikartet er viktig for utviklingen av kvalitet og effektivitet i sektoren. Direktoratet vil bidra til økt brukerfokus, selvbetjening og digital samhandling.

Utfordringene ligger i hvordan direktoratet kan spille på lag med de i næringen som ønsker en utvikling mot en kunnskapsdrevet, innovativ og seriøs byggsektor.

Høyere effektivitet innebærer ikke nødvendigvis å gjøre mer av det samme. Vi må lete etter virkemidler og tiltak som kan gi større effekt, ved mindre ressursbruk.

BEHOV FOR INNOVASJON OG EFFEKTIVISERING AV OFFENTLIG FORVALTNING

Raske endringer i samfunnet, mindre handlingsrom i offentlige budsjetter og ikke minst økte forventninger til offentlige tjenester, krever at det offentlige (stat og kommune) møter dette med innovasjon og effektivisering. Vår grunnleggende oppgave er å forbedre livskvaliteten for innbyggerne og sikre gode rammer for verdiskapning.

På bakgrunn av de nye trekkene ved våre rammebetingelser må vi ha et kritisk blikk på vår egen virksomhet. Høyere effektivitet innebærer ikke nødvendigvis å gjøre mer av det samme. Vi må lete etter virkemidler og tiltak som kan gi større effekt, ved mindre ressursbruk. Digitaliseringen og den teknologiske utviklingen vil være inngripende i alle deler av virksomheten. Dette krever god oversikt og forutseenhet, lærende tilnærming og evne til stadig fornying av kompetansen vår.

SAMFUNNSMESSIGE UTFORDRINGER

Vi forventer at fokuset på forenkling og deregulering fortsetter. Dette innebærer større ansvar for den enkelte og vi må bidra til å sette aktørene i stand til å ivareta dette ansvaret. Direktoratet vil vurdere hensiktsmessige tilsyns- og kontrollsystemer.

Regelverket vil kontinuerlig bli utfordret med grunnleggende spørsmål om både nødvendighet og effekt. Arbeidet med TEK17 har gitt verdifull læring. Vi vil måtte legge mer vekt på de grunnleggende spørsmålene og gjøre vurderinger av alternativer til regelverket.

Våre tradisjonelle virkemidler har først og fremst vært rettet mot nybygging. Mye taler for at transformasjon av eksisterende områder og rehabilitering av eksisterende bygg bør få en større plass. Et mer fleksibelt regelverk tilpasset tiltak på eksisterende bygg kan utløse et stort potensial for forbedringer i eksisterende bygningsmasse.

UTVIKLING AV DIREKTORATET

Direktoratet må utvikles både som myndighet, nasjonalt kompetansesenter og som statens rådgiver. Vi må ta nye og endrede rammebetingelser inn over oss. Dette krever utvikling av kunnskap, ferdigheter og holdninger som fremmer endringsvilje og -evne.

Direktoratet må ta utgangspunkt i reelle brukerbehov og avveie disse med politiske føringer og allmenne samfunnsinteresser.

Direktoratet må se åpent på arbeidet med å finne gode løsninger og hensiktsmessige virkemidler. Vi må sikre kunnskap og effekter av våre tiltak og vurdere kostnader opp mot nytte.

Direktoratet må fortsette og utvide samspillet med kommunesektoren og andre statlige myndigheter, og se ulike virkemidler i sammenheng.

Direktoratet må erkjenne at digitalisering er mer enn å effektivisere dagens arbeidsmåter ved bedre IKT-verktøy. Vi må stimulere til innovasjon gjennom en skrittvis og lærende tilnærming og god forståelse av roller med aktiv bruk av markedet.

6

LEDELSESKOMMENTAR

ÅRSREGNSKAPET

Gjennom god styring og kontroll realiserte vi direktoratets målsettinger for året om å prioritere og disponere ressursene for god måloppnåelse, uten risiko for merforbruk. Samtidig sikret vi at mindreforbruket er innenfor det som kan overføres. 2017 var et normalt driftsår uten særlige forhold eller hendelser som påvirket budsjett disponeringen.

Regnskapet gir et dekkende bilde av Direktoratet for byggkvalitets disponible bevilgninger og regnskapsførte utgifter. Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelsene om økonomistyring i staten.

VURDERINGER AV VESENTLIGE FORHOLD

DIBK har de senere årene fått utvidede oppgaver og rammer for oppgaveløsningen. Dette er i særlig grad knyttet til fagbudsjettet på post 22 «Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling» og i mindre grad til driftsbudsjettet. Systemene for riktige prioriteringer og styring av direktoratets arbeid og budsjett disponering, er derfor videreutviklet med gode resultater. Elementer i dette er tydelig rammebudsjettering ved årets begynnelse, oppfølging og omprioritering gjennom året samt forbedringer i prosjektstyring og -rapportering. Ett av virkemidlene er porteføljestyling av alle IKT-relaterte prosjekter.

I forhold til driftsbudsjettet er det en varig utfordring å optimalisere balansen mellom tilgjengelig intern fagkompetanse og behovet for god, faglig utvikling og styring i de prosjektene som anskaffes eksternt. Gjennom 2017 er det tilført ytterligere kompetanse på fagområder som er strategisk viktige for virksomheten. I tillegg er det gjennom prioriteringer og innsparinger i øvrig drift, funnet rom for en forsiktig økning i antall ansatte.

Målsettingene for året, om tilstrekkelig sikkerhet mot merforbruk og midreforbruk innenfor overførbare beløp, ble nådd for de aktuelle postene.

I korte trekk kan budsjett disponeringen og resultatet beskrives slik:

- Marginal mindreinntekt på inntektskapittel 3587 samlet med 0,6 prosent av bevilgning.
- Driftsutgiftene gjøres opp med et mindreforbruk på 1,7 prosent av sum bevilgning.
- Fagbudsjettet post 22 «Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling» gjøres opp med et mindreforbruk på 0,07 prosent av sum bevilgning.
- Lavenergiprogrammet post 70 har utgifter tilsvarende budsjett.

UTGIFTER

Utgifter kap 587 post 1 Drift

Mindreutgift på kapittel 587 post 1 er på 1,8 millioner kroner. Dette tilsvarer 1,7 prosent av sum bevilgning. Mindreutgiften er i tråd med den marginen vi ønsker å ha mot merforbruk, samtidig som samlet fagkompetanse i virksomheten er ytterligere utviklet i forhold til faglige og strategiske behov og budsjettammer. Innsparingstiltak i øvrig drift er et bidrag til dette.

Fra 2017 betalte virksomhetene pensjonspremie til Statens pensjonskasse. Det er årsaken til en tydelig økning i direktoratets lønnsutgifter per årsverk.

Utgifter kap 587 post 22

Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling

Posten nyttes til eksterne prosjekter for faglig utviklingsarbeid som gir vesentlige bidrag til direktoratets resultater, samt til informasjons- og kommunikasjonsarbeid.

Over denne posten finansieres blant annet oppfølgingen av ByggNett (vår strategi for digitalisering av byggesaksprosesser og byggsektoren) og Bygg21. Sistnevnte er byggenæringens og myndighetenes samarbeidsprogram for å utvikle en kunnskapsbasert, bærekraftig og produktiv byggenæring. Resultatene fra bruken av denne budsjettposten er i stor grad avhengige av gode anskaffelsesprosesser. I tillegg kommer medfinansiering av eksterne prosjekter av strategisk betydning for direktoratets måloppnåelse.

I 2017 ble det i revidert nasjonalbudsjett bevilget 3,5 millioner kroner på denne posten for å utvikle et seriositetsregister som skulle settes i drift fra 2018. Dette arbeidet ble gjennomført, men registeret ble etter en høring besluttet utsatt av departementet.

Målet for 2017 var en mindreutgift innenfor overførbart beløp. Resultatet ble en mindreutgift på 32 000 kroner, noe som tilsvarer 0,07 prosent av sum bevilgning.

Utgifter kap 587 post 70

Denne posten er en tilskuddspost til Lavenergi-programmet (LEP), som har vært et flerårig samarbeid mellom statlige etater og byggenæringen. Lavenergiprogrammet hadde sitt siste driftsår i 2017. Fra 2018 blir det ikke bevilget midler på post 70 og deler av programmets aktiviteter blir videreført i direktoratet.

De siste årene har LEP prioritert kompetansebygging knyttet til energirehabilitering i eksisterende boliger og nye energikrav. Materiell og aktivitet knyttet til kampanjen «Smart Oppussing» for håndverkere som møter kunder som skal pusse opp, har også stått sentralt. Det ble arrangert en sluttkonferanse for programmet der resultatene ble dokumentert og en sluttrapport for EBLEprosjektet (Evaluering av boliger med lavt energibehov) ble presentert.

Posten ble nyttet fullt ut i 2017 og tilskuddet ble utbetalt til Lavenergiprogrammet ved Byggenæringens Landsforening. Direktoratet tildeler midlene ved eget tilskuddsbrev i tråd med bevilgningen. Dette følges opp med styringsmøter gjennom året og årlig rapportering om bruken av midlene.

INNETEKTER

Kap 3587 post 4 Sentral godkjenning

Årsgebyret for foretak som har sentral godkjenning var i 2017 på 3 100 kroner. Årsgebyrene fra 14 300 foretak er inntektsført og utgjorde 44,4 millioner kroner. I forhold til budsjettert inntekt ble mindre-inntekten på 0,2 millioner kroner, noe som utgjør 0,5 prosent. Årsakene til nedadgående gebyrinngang er knyttet til at ordningen med sentral godkjenning er inne i en omstillings- og utviklingsperiode med usikkerhet rundt søknadstilgangen, og redusert antall godkjente foretak. Ordningen med sentral godkjenning skal være selvfinansierende gjennom gebyrene. Kostnadene for ordningen i 2017 er beregnet til 44,6 millioner kroner. Sett opp mot en gebyrinntekt på 44,4 millioner kroner er sentral godkjenning med dette selvfinansierende også i 2017.

Kap 3587 post 1 – Diverse inntekter

Her føres inntekter fra overtredelsesgebyrer knyttet til feilaktige opplysninger eller uriktig bruk av godkjenningsmerket i sentral godkjenning, og uriktig produktdokumentasjon for produkter til bygg. Disse gebyrhjemplene ble forskriftsfestet fra 2015. Budsjettert inntekt er lav og gebyrene vanskelige å budsjettere. For 2017 ble samlet gebyrinntekt på 45 000 kroner mens budsjettert inntekt var på 103 000 kroner. Posten er derfor gjort opp med en mindreinntekt på 56,3 prosent.

ANDRE OPPLYSNINGER KNYTTET

TIL REGNSKAPET FOR 2017

Belastningsfullmakt fra Difi

Direktoratet fikk i 2017 belastningsfullmakt på kapittel O54O post 25 for «Medfinansieringsordningen for lønnsomme IKT-prosjekter for prosjektet plan og geodata for selvbetjeningsløsninger».

Medfinansieringen gjelder for årene 2017, 2018 og 2019. For 2017 var belastningsfullmakten på kr 1 350 000. Fullmakten ble nyttet fullt ut.

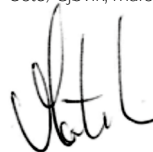
Avtale med Direktoratet for økonomistyring (DFØ)

Direktoratet for byggkvalitet er fullservicekunde for lønns- og regnskapstjenester hos DFØ med selvstendig ansvar for regnskapsføringen. Vi bruker standard kontoplan og fører regnskap etter kontantprinsippet.

Avtale med Statens innkreivingsentral (SI)

Direktoratet inngikk i 2016 en avtale med Statens innkreivingsentral om innkreivng av tvangsmulkt og overtredelsesgebyrer med hjemmel i plan- og bygningsloven. Overtredelsesgebyret kreves inn av SI og for 2017 ble sum mulkt og gebyrer kr 45 000.

Oslo/Gjøvik, mars 2017

Morten Lie
direktør

Mål og resultater for 2017

Oppstilling av bevilgningsrapportering per 31.12.2017

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2017	Merutgift (-) og mindreutgift
0587	Driftsutgifter	1	Driftsutgifter	A, B	103 302 000	101 517 800	1 784 200
0587	Kunnskapsutvikling og informasjon	22	Diverse	A, B	49 070 000	49 037 486	32 514
0587	Tilskudd til Lavenergiprogrammet	70	Tilskudd	A, 7	6 678 000	6 678 000	0
0540	Medfinansieringsordning for lønnsomme IKT prosjekter	25	Belastningsfullmakt	A, B	1 350 000	1 349 924	ikke aktuelt
1633	Nettoordning for mva i staten	1	Driftsutgifter		0	13 448 948	ikke aktuelt
Sum utgiftsført					160 400 000	172 032 159	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2017	Merutgift (-) og mindreutgift
3587	Diverse inntekter	1	Inntekt	A,	103 000	**	**
3587	Gebyr for godkjenning f. foretak	4	Inntekt	A, 1	44 593 000	44 354 521	- 238 479
5309	Tilfeldige inntekter	29	Inntekt		0	111 774	
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift	2	0	8 933 430	
Sum inntektsført					44 696 000	53 399 725	

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						118 632 434***	
Kapitalkontoer							
60062701	Norges Bank KK /innbetalinger					47 463 906	
60062702	Norges Bank KK/utbetalinger					-166 361 476	
705870	Endring i mellomværende med statskassen					256 136	
Sum rapportert						0	

BEHOLDNINGER RAPPORTERT TIL KAPITALREGNSKAPET (31.12)

Konto	Tekst	31.12.2017	31.12.2017	Endring
705870	Mellomværende med statskassen	-2 420 960	-2 686 096	265 136

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter. Se note B for nærmere forklaring.

** Direktoratet har gitt belastningsfullmakt til SI for innkreving av tvangsmulkt og overtredelsesgebyr. I henhold til opplysninger fra SI er det innkrevd kr 45.000.

*** Differansen mellom artskonto og bevilgningsregnskap skyldes en registrering på feil kapittel med til sammen kr 10.651. Beløpet korrigeres i 2018.

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter

KAPITTEL OG POST	OVERFØRT FRA I FJOR	ÅRETS TILDELINGER	SAMLET TILDELING
0587 01	2 527 000	100 775 000	103 302 000
0587 22	1 140 000	47 930 000	49 070 000
0587 70		6 678 000	6 678 000
0540 25		1 350 000	1 350 000
3587 01		103 000	103 000
3587 04		44 593 000	44 593 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastningsfullmakter	Merutgift(-)/mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Inn-sparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
0587 01	Kan overføres	1 784 200		1 784 200				1 784 200	5 038 750	1 784 200
0587 22	Kan overføres	32 514		32 514				32 514	2 396 500	32 514
0540 25	Mottatte belastningsfullmakt	0		0	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		0

* Direktoratets ubrukte bevilgninger på kap 058701 og kap 058722 er under grensen av maks overføring på 5 prosent.

DIBK har søkt KMD om overføring av ubrukte bevilgninger til 2018. KMD gir tilbakemelding om endelig beløp som kan overføres.

Direktoratet har mottatt belastningsfullmakt fra DIFI på kap 0540 post 25 på kr 1 350 000. DIBK har benyttet hele belastningsfullmakten.

Direktoratet har gitt belastningsfullmakt til SI for innkreving av tvangsmulkt og overtredelsesgebyr. I henhold til opplysninger fra SI er det innkrevd kr 45 000.

Oppstilling av artskontorapporteringen 31.12.2017

	Note	2017	2016
DRIFTSINNTEKTER RAPPORTERT TIL BEVILGNINGSREGNSKAPET			
Innbetalinger fra gebyrer	1	44 354 521	46 970 257
Salgs- og leieinnbetalinger	1	0	21 200
Sum innbetalinger fra drift		44 354 521	46 991 457
DRIFTSUTGIFTER RAPPORTERT TIL BEVILGNINGSREGNSKAPET			
Utbetalinger til lønn	2	72 958 952	60 209 557
Andre utbetalinger til drift	3	76 172 816	79 224 248
Sum utbetalinger til drift		149 131 768	139 433 806
Netto rapporterte driftsutgifter		104 777 247	92 442 348
INVESTERINGS- OG FINANSINNTEKTER RAPPORTERT TIL BEVILGNINGSREGNSKAPET			
Innbetaling av finansinntekter	4	-196	-1 435
Sum investerings- og finansinntekter		-196	-1 435
INVESTERINGS- OG FINANSUTGIFTER RAPPORTERT TIL BEVILGNINGSREGNSKAPET			
Utbetaling til investeringer	5	2 775 809	2 865 187
Utbetaling av finansutgifter	4	8 088	14 210
Sum investerings- og finansutgifter		2 783 897	2 879 397
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		2 784 093	2 880 831
INNKREVINGSVIRKSOMHET OG ANDRE OVERFØRINGER TIL STATEN			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m,m,	6	0	69 504
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		0	69 504
TILSKUDDSFORVALTNING OG ANDRE OVERFØRINGER FRA STATEN			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	6 678 000	7 321 000
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		6 678 000	7 321 000
INNTEKTER OG UTGIFTER RAPPORTERT PÅ FELLESKAPITLER			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		111 774	108 793
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)	2	8 933 430	7 359 609
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		13 448 948	14 716 618
Netto rapporterte utgifter på felleskapitler		4 403 744	7 248 216
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet	**	118 643 085	109 822 892

OVERSIKT OVER MELLOMVÆRENDE MED STATSKASSEN

	Note	2017	2016
Eiendeler og gjeld			
Fordringer		40 066	37 598
Skyldig skattetrekk		- 2 449 409	-2 686 095
Skyldige offentlige avgifter		-15 243	-47 561
Annen gjeld		-7 025	9 962
Sum mellomværende med statskassen	8	-2 431 611	-2 686 096

* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

** Differansen mellom artskonto og bevilgningsregnskap skyldes en registrering på feil kapittel med til sammen kr 10.651. Beløpet korrigeres i 2018.

Note 1 Innbetaling fra drift

	31.12.2017	31.12.2016
INNBETALINGER FRA GEBYRER		
Gebyrer m.m. – driftsinntekt	44 354 521	46 970 257
Sum innbetalinger fra gebyrer	44 354 521	46 970 257
INNBETALINGER FRA TILSKUDD OG OVERFØRINGER		
Sum salgs- og leieinnbetalinger	0	0
SALGS- OG LEIEINNBETALINGER		
Diverse tilfeldige inntekter	0	21 200
Sum salgs- og leieinnbetalinger	0	21 200
ANDRE INNBETALINGER		
Sum andre innbetalinger	0	0
Sum innbetalinger fra drift	44 354 521	46 991 457

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2017	31.12.2016
Lønn	57 902 343	52 608 836
Arbeidsgiveravgift	8 933 430	7 359 609
Pensjonsutgifter*	6 460 014	0
Sykepengar og andre refusjoner(-)	-1 921 692	-1 460 195
Andre ytelser	1 584 856	1 701 308
Sum utbetalinger til lønn**	72 958 952	60 209 557
ANTALL ÅRSVERK***:	83	74

* Fra og med 1. januar 2017 betaler virksomheten pensjonspremie til SPK. For 2017 er arbeidsgivers andel av pensjonspremien 12 prosent.

** Differansen mellom artskonto og bevilgningsregnskap skyldes en registrering på feil kapittel med til sammen kr 10.651. Beløpet korrigeres i 2018.

*** Årsverk for 2017 er iberegnet overtid og midlertidig ansatte.

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2017	31.12.2016
Husleie	7 591 578	7 406 998
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	261 434	1 327 592
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	893 752	867 113
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	155 075	15 776
Mindre utstysanskaffelser	291 931	811 329
Leie av maskiner, inventar og lignende	1 503 364	1 300 110
Kjøp av fremmede tjenester	54 447 815	58 502 930
Reiser og diett	2 887 531	2 572 550
Øvrige driftsutgifter	8 140 336	6 419 850
Sum andre utbetalinger til drift	76 172 816	79 224 248

Note 4 Finansinntekter og -utgifter

	31.12.2017	31.12.2016
INNBETALING AV FINANSINNTEKTER		
Renteinntekter	-1 96	- 1 435
Sum innbetaling av finansinntekter	-1 96	-1 435

	31.12.2017	31.12.2016
UTBETALING AV FINANSUTGIFTER		
Renteinntekter	8 088	14 210
Sum utbetaling av finansutgifter	8 088	14 210

Note 5 Utbetalinger til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2017	31.12.2016
UTBETALING TIL INVESTERINGER		
Immaterielle eiendeler og lignende	543 265	487 285
Maskiner og transportmidler	52 430	448 935
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	2 180 114	1 928 967
Sum utbetaling til investeringer	2 775 809	2 865 187
UTBETALING TIL KJØP AV AKSJER		
Utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2017	31.12.2016
Tilfeldige og andre inntekter (Statskonto 530929)	0	69 504
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	69 504

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2017	31.12.2016
Tilskudd til ikke-finansielle foretak*	6 678 000	7 321 000
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	6 678 000	7 321 000

*Tilskuddsmottaker er Lavenergiprogrammet ved BNL. DIBK tildeler midlene på denne posten til Lavenergiprogrammet ved eget tilskuddsbrev og får årlig rapportering om bruken av midlene.

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

DEL A FORSKJELLEN MELLOM AVREGNING MED STATSKASSEN OG MELLOMVÆRENDE MED STATSKASSEN	31.12.2017	31.12.2017	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
FINANSIELLE ANLEGGSMIDLER			
Sum	0	0	0
OMLØPSMIDLER			
Kundefordringer	155 000	0	155 000
Andre fordringer	40 066	40 066	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
Sum	195 066	40 066	155 000
LANGSIKTIG GJELD			
Sum	0	0	0
KORTSIKTIG GJELD			
Leverandørgjeld	-1 593 973	0	-1 593 973
Skyldig skattetrekk	-2 449 409	-2 449 409	0
Skyldige offentlige avgifter	127	-15 243	15 370
Annen kortsiktig gjeld	-3 925	-7 025	3 100
Sum	-4 047 180	-2 471 677	-1 575 503
Total sum	-3 852 113	-2 431 611	-1 420 503

Holmen svømmehall

